

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Historie skautského střediska na Bílé Hoře v letech 1968–1970
History of the scout center on Bílá Hora during the years 1968–1970

Michaela Kuklová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Hnilica, PhD.
Studijní program: Dějepis se zaměřením na vzdělávání
Studijní obor: B D-ČJ 20

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Historie skautského střediska na Bílé Hoře v letech 1968–1970 potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 11. července 2024

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Jiřímu Hnilicovi, PhD. za připomínky a metodické vedení této práce. Také bych chtěla poděkovat pamětníkům, kteří mi věnovali svůj čas a podělili se o své vzpomínky. Vladimíru Čechovi navíc děkuji za zapůjčení materiálů z jeho soukromého archivu.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se věnuje historii skautského střediska na Bílé Hoře v letech 1968–1970, kdy byla po téměř dvacetileté pauze obnovena jeho činnost. Při této příležitosti došlo ke sloučení bělohorského střediska s bývalým 10. oddílem, a proto je první část práce věnována historii právě těchto dvou skupin. Stěžejní část práce se zabývá činností bělohorského skautského střediska v období 1968–1970 a jeho následným přerodem v pionýrskou skupinu. Následují kapitoly věnované skautským klubovnám na Bílé Hoře, významným osobnostem bělohorského skautingu a činnosti střediska po roce 1989. Cílem práce je objasnit specifika obnovení skautingu a běžné skautské činnosti ve sledovaném období a také popsat úskalí, na která tehdejší vedoucí naráželi. Celá práce je pojata jako sonda do volnočasových aktivit a skautského hnutí v uvedeném období. Práce je sestavena na základě použití několika metod, zejména metody orální historie (proběhly rozhovory se třemi pamětníky), rešerše a komparace pramenů a literatury. Z velké části se jedná o prameny soukromé povahy uložené v soukromých archivech jednotlivých aktérů nebo o kroniky uložené v archivu 10. střediska Bílá Hora Praha, které ještě nebyly v takovém rozsahu zpracovány. Při komparaci výpovědí pamětníků s prameny byly objeveny různé nepřesnosti, z nichž se většina podařilo odstranit pomocí dalších pramenů. Na závěr je práce doplněna fotografiemi z uvedeného období.

KLÍČOVÁ SLOVA

skautské hnutí, regionální dějiny Prahy, dějiny mládeže, normalizace

ABSTRACT

This bachelor's thesis is devoted to the history of the scout center at Bílá Hora in the years 1968-1970, when its activities were renewed after a hiatus of almost twenty years. On this occasion, the Bílá Hora center merged with the former 10th troop, and therefore the first part of the thesis is devoted to the history of these two groups. The main part of the thesis deals with the activities of the Bílá Hora scout center in the period 1968-1970 and its subsequent transformation into a pioneer group. The following chapters are devoted to the scout clubs on Bílá Hora, important figures of Bílá Hora scouting and the activities of the center after 1989. The aim of the work is to explain the specifics of the renewal of scouting and regular scouting activities in the period under review as well as to describe the difficulties encountered by the leaders of the time. The whole thesis is conceived as a probe into the leisure activities and the scouting movement in that period. The thesis has been compiled by using several methods, in particular oral history (interviews with three witnesses were conducted), research and comparison of sources and literature. For the most part, these sources are of a private nature, stored in the private archives of individual actors or chronicles stored in the archives of the 10th Center Bílá Hora Prague, which have not yet been processed to such an extent. When comparing the testimonies of the witnesses with the sources, various inaccuracies were discovered, most of which were removed with the help of other sources. Finally, the work is supplemented with photographs from the period.

KEYWORDS

Scout movement, regional history of Prague, youth history, history of Czechoslovakia
1968

Obsah

Úvod	7
1 Historické souvislosti	11
1.1 10. oddíl skautů	11
1.2 Skauting na Bílé Hoře	16
1.3 Obnovení Junáka v roce 1968	18
2 Skautské středisko na Bílé Hoře v letech 1968–1970	22
2.1 Obnova činnosti a jaro 1968	22
2.2 Tábor 1968 a druhá polovina roku	26
2.3 Rok 1969	29
2.3.1 Skautský zimní přechod Brd	29
2.3.2 Tábor 1969	31
2.4 Činnost skautského střediska na Bílé Hoře	31
2.4.1 Činnost 10. oddílu skautek	32
2.4.2 Činnost 29. oddílu skautek	34
2.4.3 Činnost 10. a 29. oddílu skautů	35
2.4.4 Oddílová činnost očima pamětníků	38
2.4.5 Atmosféra mezi vedoucími	42
2.5 Rok 1970	43
2.5.1 Tábor 1970	46
2.6 Ukončení činnosti	48
2.7 Pionýrská skupina Triglav	50
3 Zázemí střediska	52
3.1 Klubovna	52
3.2 Osobnosti 10. střediska Bílá Hora	57

3.2.1	František Jandus	57
3.2.2	Karla Lebedová roz. Víravská.....	61
3.2.3	Josef Souček – Ďábel.....	65
3.3	10. středisko Bílá Hora po roce 1989	67
	Závěr.....	69
	Seznam použitých informačních zdrojů	71
	Seznam fotografií v Příloze 1	77
	Příloha 1.....	79

Úvod

Junák – český skaut je v současné době největší organizací pro děti a mládež v České republice. Stojí na myšlenkách zakladatele světového skautingu Roberta Baden-Powella, které Antonín Benjamin Svojsík doplnil o myšlenky woodcraftu Ernesta Thompsona Setona. Od svých začátků v roce 1912 do současnosti se české skautské hnutí muselo vypořádat s mnohými překážkami v činnosti – nejprve mu činnost ztížila první světová válka, mezi lety 1940 a 1945 byl zakázán nacisty, v roce 1950 byl Junák rozpuštěn pod vlivem společenských změn v zemi. Krátké období povolené činnosti přišlo v roce 1968, než byl opět v roce 1970 zakázán. Od roku 1989 dodnes trvá nejdelší doba nepřerušené skautské činnosti a v současné době má Junák – český skaut 76 711 členů¹.

Jako téma pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala historii skautského střediska na Bílé Hoře v letech 1968–1970. K tematice skautských oddílů a jejich činnosti v letech 1968–1970 již vzniklo mnoho odborných i méně odborných prací, ale zatím žádná se nevěnuje skautingu v Praze na Bílé Hoře. Přestože skautská činnost na Bílé Hoře má své počátky už v roce 1945, vybrala jsem si období po 2. obnově Junáka, tedy období let 1968–1970.

Budu se snažit objasnit nejen specifika obnovení skautingu a běžné skautské činnosti ve sledovaném období, ale také popsát na jaká úskalí tehdejší vedoucí naráželi. Protože při obnovení skautského střediska na Bílé Hoře v roce 1968 došlo ke spojení dvou skupin, bělohorského střediska a bývalého 10. oddílu, budu se věnovat i jejich samostatné historii a také tomu, jak se na jejich rozdílnou historickou tradici navazovalo.

Na celou problematiku budu nahlížet prostřednictvím několika metod, a to chronologické metody, metody sondy do volnočasových aktivit a skautského hnutí a metody komparace – zejména mezi jednotlivými obdobími skautské činnosti. Dále budu využívat dostupnou literaturu a prameny. Většina těchto pramenů nebyla v takto ucelené podobě dosud zpracována. Velmi důležitou metodou pro mě bude i metoda orální historie.

¹ *Skautek a skautů je v Česku zase víc - 76 711!*, 2024. Online. In: Skaut.cz. 14. 3. 2024. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skautek-a-skautu-je-v-cesku-zase-vic-76-711/>. [cit. 2024-07-06].

Z literatury bych ráda zmínila několik publikací. Pro obecný přehled o dějinách skautingu jsem využila knihu Romana Šantory *Skautské století*², dále knihu Milana Svobody *Hledání zaváté stezky*³, Miloň Loma *Historie českého skautingu slovem a obrazem*⁴ nebo Bruna Břečky *Kronika čes. skautského hnutí do roku 1990*⁵. Pro sledované období jsem využila také dvě knihy Karla Lešanovského, a to *Stručné dějiny českého skautingu v období 1968–1970*⁶ a *Se štítem a na štítě*⁷. Přínosná pro mě byla také publikace Rudolfa Plajnera *Nositelé Řádu stříbrného vlka*⁸, která v kapitole věnované Františku Jandusovi, zakladateli bělohorského střediska, otiskuje jeho paměti.

Většina zmiňovaných a využívaných pramenů jsou prameny soukromé povahy, které se nachází v soukromých archivech jednotlivých pamětníků nebo v archivu 10. střediska Bílá Hora Praha. Prameny jsou velmi specifické svou formou i obsahem a dotvářejí tak charakteristiku skautského hnutí. Velmi typické je pro ně používání přezdivek či skautských jmen jednotlivých aktérů, stejně jako oslovení bratr nebo sestra. Kroniky jsou také velmi často doplňovány tematickými kresbami nebo fotografiemi.

10. středisko Bílá Hora má svou kroniku, která se sice období let 1968–1970 věnuje, ale vznikla až v 90. letech 20. století, tedy s časovým odstupem, a je založená převážně na vzpomínkách několika vedoucích. V letech 1968–1970 vznikaly pouze kroniky jednotlivých oddílů, většinou psané dětmi, nevznikala žádná oficiální středisková, kterou by tvořili dospělí činovníci střediska. Tyto oddílové kroniky jsou psané z pohledu členů, nepopisují

² ŠANTORA, Roman. *Skautské století: Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012.

³ SVOBODA, Milan. *Hledání zaváté stezky*. Praha: Leprez, 1994.

⁴ LOM, Miloň. *Historie českého skautingu slovem a obrazem*. Mladá Boleslav: Šebek – Pospíšil, 1990.

⁵ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čes. skautského hnutí do roku 1990*. Brno, 1999.

⁶ LEŠANOVSKÝ, Karel. *Stručné dějiny českého skautingu v období 1968–1970. Tehdejší události a jejich důsledky*. Praha: Občanské sdružení Čin, 2003.

⁷ LEŠANOVSKÝ, Karel. *Se štítem a na štítě. Nezradili skautský slib*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2000.

⁸ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm .

tedy fungování střediska a oddílů z organizační stránky, ale dokládají, jak děti vnímaly oddílovou činnost. Na rozdíl od střediskové kroniky ale uvádí data a bližší informace k jednotlivým akcím, i když se často jedná jen o popis jednotlivých zážitků. V dubnu 1969 vznikla trojice zpráv o činnosti oddílů – jsou sice psané poměrně formálně, ale zato jsou autentické, tvořené tehdejšími aktivními vedoucími, nejsou opředeny vzpomínkami a s tím spojeným zkreslením. Z roku 1970 existují zápisy ze schůzí střediskové rady, které jsou také formálnější než kronikové zápisy a popisují fungování střediska z organizačního hlediska. Dále existují dvě brožurky sepsané tehdejšími předními činovníky střediska – *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska* od Karly Lebedové a *Historie „Desítky“* od Josefa Součka. Obě byly ale sepsány zpětně s odstupem času, u příležitosti různých akcí či výročí, a dopouští se tedy různých nepřesností.

Metoda orální historie je založená na ústním sdělení osob, které byly účastníky či svědky dané události, procesu či doby, kterou badatel zkoumá.⁹ Nejčastěji se uplatňuje v humanitních a společenských vědách a probíhá formou nahrávaných rozhovorů, které se pak stávají pramenem pro další bádání. Jedná se o kvalitativní metodu, která se snaží reflektovat tzv. malé dějiny (mikrohistorii), individuální prožitky jednotlivých osob a každodennost.¹⁰ Používá metodu komparace jednotlivých výpovědí, ale nesnaží se jejich obsah zobecnit, kvantifikovat a vytvářet statistiky. Prameny vzniklé touto metodou jsou velmi subjektivní, jednak vycházejí z minulých prožitků jednotlivce, jednak jsou také ovlivňovány časovým odstupem nebo prostředím, ve kterém vznikají. Svou roli hrají i osobní motivy dotazovaného (tzv. narátora).¹¹ Díky tomu ale badatel získává přístup k novým informacím a poznatkům, které rozšiřují jeho dosavadní obraz dějin.¹² Při rozhovorech vedených touto metodou by neměl být kladen důraz na získávání objektivních faktů, ale na narátorovo osobní stanovisko a vzpomínku na daný prožitek. „*V centru zájmu orální historie stojí sledování člověka jako lidské bytosti prostřednictvím zachycení, analýzy*

⁹ VANĚK, Miroslav; MÜCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, s. 11–12.

¹⁰ Tamtéž, s. 16.

¹¹ Tamtéž, s. 20.

¹² Tamtéž, s. 21.

*a interpretace jeho verbálních i neverbálních sdělení.*¹³ Velmi důležitým aspektem je tedy respekt k člověku jakožto jedinci i na dalších rovinách – zejména na rovině odborné a teoreticko-metodologické a rovině eticko-právní.¹⁴ Metodou orální historie se zabývá Centrum orální historie při Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, Česká asociace orální historie, o. s.¹⁵ a o jejích praktických aspektech pojednává například publikace Miroslava Vaňka *Orální historie – metodické a „technické“ postupy*¹⁶.

Oslovila jsem několik pamětníků z období 1968–1970, ale spolupracovat byli ochotní jen Marie Kůsová – Madla, Petra Kubíková a Vladimír Čech – Básník. Všichni byli ve sledované době ve skautském věku, neznají tedy tolik podrobnosti o vedení oddílů a fungování střediska jako takového. Madla zná ale informace od své matky Karly Lebedové, aktivní činovnice střediska, a Vladimír zase zpracovával část střediskové historie a byl v minulosti v kontaktu s tehdejšími pamětníky. Také na svém webu zveřejnil část ze svého rozsáhlého archivu, což mi velmi pomohlo při mé práci. Bohužel z aktivních vedoucích té doby žije už jen Marcela Kiršnerová – Nováková, se kterou se mi nepodařilo se spojit.

Ve své práci se budu nejdříve věnovat období do roku 1950, a to historii 10. oddílu skautů a skautského střediska na Bílé Hoře. Následně se budu zabývat rokem 1968, a to nejprve v Junáku obecně a poté se zaměřením na Bílou Horu. Chronologicky projdu činnost bělohorského skautského střediska od jeho obnovy na jaře 1968 do přerodu v pionýrskou skupinu na podzim 1970. Zabývat se budu i významnými osobnostmi bělohorského skautingu, problematikou skautské klubovny a činností střediska od roku 1990 dodnes.

¹³ Tamtéž, s. 21.

¹⁴ Tamtéž, s. 23–24.

¹⁵ Více na www.oralhistory.cz.

¹⁶ VANĚK, Miroslav, a kol. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003.

1 Historické souvislosti

Skautské středisko na Bílé Hoře vzniklo v roce 1945 a pracovalo do zákazu skautingu komunisty v roce 1949. Po obnově skautingu v roce 1968 byla obnovena i činnost na Bílé Hoře, a to spojením bývalého 10. oddílu skautů Triglav a skautského střediska na Bílé Hoře. V následující kapitole proto přiblížím historii obou těchto skupin.

1.1 10. oddíl skautů

10. oddíl pěších skautů neboli Desítka¹⁷ vznikl na jaře 1919 pod vedením Václava Vodenky jako nejspíše druhý skautský oddíl, hned po oddílu A. B. Svojsíka, který měl číslo 1. Aby si Vodenkův oddíl uchoval jedničku, přidali k ní nulu a vzniká tak 10. oddíl.¹⁸ Václav Vodenka se do jeho vedení dostává o něco později, na podzim 1919, ale i přesto je považován za jeho „legendárního“ zakladatele. Oddíl začíná na žižkovské reálce (na stejné, kde působil A. B. Svojsík), jejíž ředitel je skautingu nakloněn a skauti tak mohou využívat školní prostory ke svým schůzkám. To se ale brzy změnilo a skauti tak přišli o své zázemí a podporu. Situaci vyřešil V. Vodenka zavedením družinového systému – každá družina se scházela v bytech svých členů. V létě 1920 uskutečnili týdenní tábor v Senohrabech proti Hlásce, o rok později tábořili ve Vráži u Písku, tábor 1922 se konal u Seče pod hradem Ohebem.

10. oddíl vždy patřil mezi nejlepší pražské oddíly, a to nejen za vedení Václava Vodenky, ale i později. Dokazuje to i skutečnost, že člen 10. oddílu, Josef Polák, získal jako první československý skaut odznak „Lví skaut“ – nositelé tohoto odznaku museli být prvotřídními

¹⁷ Informace o historii Desítky jsem čerpala ze spisku Josefa Součka – Ďábla *Historie „Desítky“*, který vycházel ze vzpomínek Ladislava Boušeho – Alena a některých dalších starších Desítkářů, z materiálů po Václavu Vodenkovi a také ze svých vlastních vzpomínek.

¹⁸ Karla Lebedová v *Padesátileté cestě bělohorského junáckého střediska* píše, že Desítka vznikla „rozdělením 1. pražského oddílu po válce nástupem nových skautů v r. 1919. Aby byla zdůrazněna příslušnost k 1. odd. byla k jedničce připsána nula.“ Odkazuje na příspěvek dr. Kazila *Průhledy první desítkou* v časopise *Jak jsme začínali v r. 1945*. Zmiňovaný text existuje, dr. Kazil v něm jmenuje 10. oddíl V. Vodenky, ale způsob jeho vzniku neobjasňuje.

skauty, kteří navíc získali 8 „odborek“ – odborných zkoušek.¹⁹ V roce 1929 už z 10. oddílu pocházeli dokonce tři „Lví skauti“. Skauti z 10. oddílu byli vybráni i jako cvičná družina na 3. světové jamboree v Anglii v létě 1929.²⁰ Václav Vodenka byl také v roce 1931 členem náčelnictva Svazu junáků skautů RČS.²¹

V roce 1933 předává Václav Vodenka vedení oddílu jednomu ze zakládajících členů Desítky, Rudolfu Švecovi, který již dříve působil jako Vodenkův zástupce. Vodenka byl v té době nezaměstnaný, a tak přijal práci správce Svojsíkova Hradiště na Strahově, které se v té době začalo budovat.²² Jednalo se o hlubokou rokli pod Mariánskými hradbami zarostlou stromy, kde byly postaveny čtyři sruby, ve kterých mělo klubovny několik skautských oddílů, mezi nimi 10. chlapecký oddíl a 9. dívčí oddíl. V areálu bydlel i kustod Vodenka, zakladatel 10. oddílu. Po R. Švecovi vedl 10. oddíl Jaroslav Beránek, který se podílel na vybudování jeho klubovny právě na Svojsíkově Hradišti. Po roce 1940 a zrušení Junáka objekt získává Hitlerjugend, v 50. letech je pak zbořen kvůli rozšiřování strahovského stadionu.²³

V roce 1938 přichází do oddílu Josef Souček – Ďábel, o rok dříve jeho bratr Vladimír – Sučuk. Oddíl v té době sídlí v tzv. Svojsíkově hradišti. V roce 1938 oddíl vedl Bořivoj Rafl – Bóra a Eda Benda – Fuk. Oddíl tvořila smečka vlčat, oddíl skautů s 20–30 členy a klub oldskautů. Spolu s bratry Součkovými do oddílu chodil také Lád'a Knížek – Riki, který se v roce 1968 také zapojil do obnovy skautské činnosti na Bílé Hoře. Tradiční tábořiště 10. oddílu se nacházelo v Proutkovicích u Kamýka nad Vltavou, na pravém břehu Vltavy, nazývali ho „Tábořiště pod vysokou skalou“. Tábor v roce 1940 trval jen 14 dní, poté přišlo

¹⁹ KULIŠ, Jan. *Historie 10. oddílu (II) - Další činnost 10. oddílu*. Online. In: Oldskauti a přátelé. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/043.html>. [cit. 2024-06-25].

²⁰ KULIŠ, Jan. *Historie 10. oddílu (III) – 3. světové jamboree 1929 v Arrowe Parku*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/044.html>. [cit. 2024-06-25].

²¹ LOM, Miloš. *Historie českého skautingu slovem a obrazem*, Mladá Boleslav, 1990, s. 20.

²² KULIŠ, Jan. *Historie 10. oddílu (V) – Činnost 10. oddílu v druhé desítce jeho trvání*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/047.html>. [cit. 2024-06-25].

²³ ŠANTORA, Roman. *Skautské století: Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012, s. 235.

nařízení okamžitě tábor ukončit a 28. října 1940 vydává K. H. Frank nařízení o rozpuštění Junáka. Skauti byli pronásledováni, někteří se zapojili do protinacistického odboje – z Desítky to byli např. Sučuk nebo Riki.²⁴

Vlasta Macková (náčelní Junáka v letech 1968–1970 a 1990–1992) uvádí²⁵, že nařízení K. H. Franka o rozpuštění Junáka za organizaci podepsala Vlasta Koseová, tehdejší náčelní Junáka. Přípis byl datován 24. nebo 26. října, přestože v textu stálo „*protože jeho členové projevíli 28. října smýšlení Říši nepřátelské*“²⁶. Zmiňuje také, že se jedná o jediný dokument, který jménem celého spolku podepsala žena – všichni jeho mužští představitelé byli v té době ve vězení.

I přes zrušení Junáka ale skautské oddíly pracují stále. Vedoucí Desítky Bořivoj Rafl – Bóra odchází s asi dvaceti skauty do Českého klubu malostranských cyklistů, po dvou měsících se přesouvají do Klubu čs. turistů v Bráníku. Branický odbor KČT sdružoval hned několik skautských oddílů, pěších i vodních. „*Koncem roku 1941²⁷ dostali bratři Součkové dopis, který je vyzýval, aby navštívili bývalého vůdce oddílu bratra Bóru. Bylo to v době nejtěžší války, kdy Němci ještě vyhrávali. Bóra jim tajně sdělil, že řada starších chlapců z 10. oddílu se začíná scházet v loděnici Klubu českých turistů v Bráníku pod hlavičkou Kuratoria,*“²⁸ píše Josef Souček – Ďábel. Členy ilegálního 10. oddílu byli kromě Ďábla a Sučuka další starší hoši a bývalí rádcové – Fuk, Riki, Kotík, Karas, Ala, Šmudla, Cvalda, Pinda, Táta, Kikus, Valu, Tiki, Apač a další.²⁹ V červenci 1941 podnikli putovní tábor po Vltavě z Proutkovic, bývalého tábořiště Desítky, až do Prahy. Desítka se tak z pěšího stává vodáckým oddílem, ale řeší problém s malým počtem členů – původní Desítkáři už odrůstají a nábor do ilegálního oddílu není možný. Každý z mladších členů proto přivádí své „nejlepší

²⁴ Podrobněji popisuje skauting za války například PLAJNER, Rudolf – VÉMOLA, Antonín. *Junák v okupaci. Díl I. Oběti života*. Samizdat, nedatováno. Dostupné z: <https://plajner.skaut.cz/10/default.html>

²⁵ MACKOVÁ, Vlasta. *Co skautky dělaly po sedmdesát pět let své existence*. Praha: Junácká edice, 1992, s. 17.

²⁶ Tamtéž, s. 17.

²⁷ Ve střediskové kronice psané v 90. letech J. Souček uvádí rok 1943. Vzhledem k tomu, že Kuratorium vzniklo v květnu 1942, přikláním se spíše k možnosti, že byli osloveni v roce 1943.

²⁸ SOUČEK, Josef. *Historie „Desítky“*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 6.

²⁹ Jejich občanská jména Souček neuvádí.

a spolehlivé“ kamarády. „*Sučuk přivedl Borka Nováka, Ďábel Honzu Nešického – Mukyho, Riki svého brácha Mirka Knížka – Skukuma, Skukum pak přivedl řadu chlapců z Malostranského gymnasia (byli to Honza Dobru – Škyt, Vláďa Janda – Bari, Jarda Malák), Zdeněk Tumpach – Baron přivedl chlapce z Waltrovky a tak to pokračovalo jako řetězová reakce.*“³⁰ V současné střediskové kronice Souček zmiňuje ještě Andyho. Dalším problémem byl vedoucí oddílu – Bořivoj Rafl už byl starší a ostatní členové zase nezkušení. Na podzim 1943 proto Rafl přivádí Jirku Haškovec, který vyrůstal ve Foglarově Dvojce, a ten od ledna 1944 vede Desítku. Jirka Haškovec pracoval jako totálně nasazený v Kolbence a přivedl do oddílu další nasazené kamarády – Láďu Platila – Laplu, Helenu (později Platilovou), Tondu Kárníka – Valdese nebo Evu Klimešovou – Aglu. Současně také odchází starší chlapci, z mladších se stávají rádci, ze Sučuka Jirkův zástupce. Oddíl získává další členy a vznikají čtyři družiny – Medvědi, Vlci, Bobři a Plchové. Oddíl se naplno stává vodním oddílem a pro získání více pramiček vzniká akce „Ještě jednu lod“ – díky ní kupují 3 pramičky a v roce 1944 vyráží na první vodácký tábor v Židově strouze na Lužnici.

„*Revoluce v květnu 1945 zastihla „Desítku“ v plné síle,*“³¹ píše Josef Souček – Ďábel. Oddíl se stále scházel v loděnici v Bráníku, měli 4 pramice a běžné tábornické vybavení, v klubovně postavil Láďa Platil dokonce i krb. Jediné, co oddílu chybělo, byly skautské kroje. „*Bílé košile maminky obarvily na modro, stejně tak bledě modré šátky z prostěradel. Čepice se vyráběly ze zabavených německých oficírských čepic, kterým se upáraly kšilty a potáhly se bílou látkou. Perfektní námořnické bundy jsme získali z válečných skladů od Hitlerjugend. Vodáci byli odjakživa elita a frajeři a na slavnostních shromážděních nebo veřejných akcích hrdě nosili své uniformy,*“³² popisuje Souček.

Nově vzniklé 10. středisko Praha mělo celkem tři oddíly: vodáckou Desítku, pěší oddíl pod vedením Zdeňka Arienta – Terryho s klubovnou na Svojsíkově hradišti a 100. oddíl skautek Evy Klimešové – Agly s klubovnou na Libeňském ostrově. „*Dívčí ‚desítka‘ byla, bohužel, již obsazena, měl ji oddíl sestry Skálové – Rakši a tak jsme vybojovali pro děvčata aspoň*

³⁰ SOUČEK, Josef. *Historie „Desítky“*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 7.

³¹ Tamtéž, s. 8.

³² Tamtéž, s. 8.

„stovku“ . K desítce se přidala nula a tak se opět zachovala symbolicky jednička i desítka,“³³ vysvětluje Josef Souček. Společné akce střediska se odehrávaly v branické loděnici, ale ještě v zimě pak vyrazili na lyžařský tábor do Krušných hor, velmi blízko u hranic s Německem. V létě 1946 středisko tábořilo na Holné v jižních Čechách, nejdříve chlapecká Desítka, po ní „Střepiny“ – děvčata ze 100. oddílu. V zimě zopakovali zimní tábor ve Strážném v Krkonoších.

Činnost vodáckého oddílu v roce 1947 nebyla ani zdaleka tak idylická, jako v předchozích letech. Zakládající členové už odrůstali skautskému věku, a navíc ještě vznikly rozpory mezi politickým přesvědčením starších skautů a komunistickou ideologií kapitána Jirky Haškovce. Ten se později dokonce podílel na likvidaci Junáka. Podobná situace nastala i mezi skautkami ze 100. oddílu a jejich vedoucí Evou Klimešovou – Aglou. Starší členové obou oddílů proto opustili své oddíly a společně založili roverský kmen, opět s číslem 10. Získává také jméno Triglav. Právě členové tohoto roverského kmene se v roce 1968 podíleli na obnově skautingu na Bílé Hoře. Negativem tohoto odchodu ale byla skutečnost, že roveři neměli k dispozici žádný táborový inventář, protože ten zůstal v původních oddílech. I s tím si ale dokázali poradit, na statku u Piskáčků na Bílé Hoře postavili dvě pramice a v létě už vyrazili na Šumavu – nejdříve na pěší túry a pak po Vltavě až do Prahy. Kromě toho také společně navštěvovali skautské taneční kurzy v pražské Lucerně vedené paní Červinkovou.

Po zákazu Junáka v roce 1949 se už roveři se svými původními oddíly nestýkali, mohli tedy pokračovat v branické loděnici jako turistický dorost. Místo pramiček si pořídili skládací kajaky, aby mohli cestovat po celé republice.

V roce 1968 se pak většina členů 10. roverského kmene zapojila do obnovy skautské činnosti. Byli to Josef Souček – Ďábel, Borek Novák – Boras, Mirek Knížek – Skukům, Vlád'a Knížek – Riki, Lád'a Platil – Lapla, Zdeněk Tumpach – Baron, Honza Dobrů – Škyt, Jelena Součková – Kari, Stáňa Knížková – Sweet a Helena Platilová.

³³ Tamtéž, s. 8.

Informace o historii Desítky jsem čerpala ze spisku Josefa Součka – Ďábla *Historie „Desítky“*, který vycházel ze vzpomínek Ladislava Boušeho – Alena a některých dalších starších Desítkářů, z materiálů po Václavu Vodenkovi a také ze svých vlastních vzpomínek.

1.2 Skauting na Bílé Hoře

Skautské středisko na Bílé Hoře založil František Jandus, drogist z Bílé Hory a člen skautského oddílu ze Žižkova. V květnu 1945 byl jako zástupce oblastního velitele Junáka pozván na schůzi Národního tělovýchovného výboru na Bílé Hoře. „*Nato se mě ptali, kolik má Junák na Bílé Hoře členů. Když jsem jim řekl, že na Bílé Hoře žádná skautská organizace není, ale že tam bydlí asi deset skautů, z toho šest OS, kteří dojíždějí do klubu na Libeňský ostrov, jeden skaut a jedna skautka, kteří jezdí do oddílu do Dejvic, a jedno vlče patřící na Hradčany, jeden vodák z bránického oddílu, tak se všichni dali do smíchu,*“³⁴ píše F. Jandus. A tak se František Jandus pustil do zakládání Junáka na Bílé Hoře. Do výkladních skříní a škol v Malém Břevnově, Ruzyni i Řepích umístil fotografie ze svých skautských zážitků a během dvou týdnů začal vybírat přihlášky – a velice rychle se mu přihlásilo asi 300 dětí.³⁵ Se zvládnutím zájmu Jandusovi po administrativní stránce pomáhala Karla Víravská, později provdaná Lebedová. Problémem byla ovšem chybějící klubovna – více popisují v kapitole Klubovna.

V roce 1945 mělo středisko asi 500 členů v 6 oddílech a klubu oldskautů.³⁶ S dětmi pracovalo mnoho vedoucích – Jaroslav Schnirch, Jaroslav Beránek, Vanda, Jiří Schuster, Ivo Bičík, Novotný, Převorovský, Ivoněnko, Tonda Pobřísl, Božena Jandusová, Marie Krahulcová – Čermáková, Majka Tůmová – Foralová, Kučerová, Dvořáková, Míla Suchardová – Fenclová, Brejcha, Kolčava, Hildebrand,³⁷ Valerie Ivoněnková, Karla a Eva Víravských, Ilona Kinterová – Chlumová, František Exner, Pavel Pecháček, Karel Lebeda,

³⁴ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm .

³⁵ LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 2.

³⁶ Tamtéž, s. 4.

³⁷ Chybějící křestní jména se v pramenech nepodařilo dohledat.

Standa Sobotka, Jaroslav Lamata.³⁸ V polovině roku 1946, kdy byla dokončena stavba skautského domova v Borovičkách, mělo středisko 700 členů – 4 chlapecké oddíly, 3 smečky vlčat, 2 roje světlušek, 1 dívčí oddíl a 2 oldskautské kluby.³⁹

Stavba klubovny byla velmi finančně nákladná a aby středisko co nejdříve zaplatilo vzniklé dluhy, začalo prodávat různé věci po Hitlerjugend – deky, skříně, postele nebo třeba pokojová kamna, dále prodávalo také jabloneckou bižuterii⁴⁰ nebo pořádalo akademie a loutkové představení.⁴¹ Každý pátek se také ve Skautském domově konal den otevřených dveří – i díky tomu skauting na Bílé Hoře dokázal přilákat další zájemce.

Po únoru 1948 byla řada skautských činovníků zbavena svých funkcí, a nevyhnulo se to ani Bílé Hoře. Okresní výbory a další instituce nechtěly uznat členství střediska ve skupině Svazu české mládeže v Řepích – v roce 1949 proto Bělohoráci založili vlastní skupinu na Bílé Hoře za předsednictví Milana Forala, Karly Lebedové a Pavla Pecháčka. *„Ani to nechtěli uznat, ale my jsme přesto pokračovali dál, vytvořili junácký kroužek při naší skupině a pokračovali dál v naší výchovné práci i v budování dalších částí (sál, spojovací část) Skautského domova,*“⁴² píše Karla Lebedová.

Táborů v roce 1949 se měly zúčastnit také politické dozory SČM, ale žádný z nich se nedostavil. Poté byli Akčním výborem Junáka vyloučeni z organizace F. Jandus, I. Bičík, J. Schuster, J. Pták – ale skauti pokračovali dále, až do 20. prosince, kdy se v čerstvě dobudovaném Skautském domově uskutečnil velký společenský mikulášský večer pro dospělé a širokou veřejnost – podle Karly Lebedové to byl velmi krásný večer. Následné události ale nebyly vůbec tak veselé: *„A pak 22. prosinec, kdy došlo k přepadení klubovny členy malobřevnovského SČM, za spolupráce okresního velitele Junáka p. Halady*

³⁸ LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 4.

³⁹ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm.

⁴⁰ Karla Víravská po svém otci podělila nákupnu zlata a klenotů na Národní třídě a bižuterii dala do komisního prodeje bělohorskému středisku.

⁴¹ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm

⁴² LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 3.

ze Stodůlek, kde dodnes žije, našeho bývalého člena Kricnera a policejního doprovodu. Vše zapečetili, s námi odmítli mluvit, my prý již neexistujeme.“⁴³ „Dárky, stromečky a ozdoby převrženy a shozeny na zem a úmyslně rozšlapány. Různé sportovní ceny a čestné odměny světlušek a vlčat z jejich akcí a mnohé zařízení vyházeno do rokle v Borovičkách,“⁴⁴ popisuje Jandus. Po Vánocích pak obdrželi oficiální zprávu o zastavení činnosti a vyloučení několika dalších členů střediska.

„22. prosince jsme stáli v chodbě Skautského domova za zapečetěnými klubovny, kde byly připraveny stromečky a dárky k oslavě skautských Vánoc, utřeli slzy a dali pokyn ‚o půlnoční u Mačkovic boudy‘ (trafika u kostela) a v té noci, kdy jsme prochodili snad celé široké okolí, padlo rozhodnutí – jedeme dál!“⁴⁵ Hned v lednu se pustili do další činnosti, navštěvují kina, divadla, chodí na výlety, někdo se i zapojuje do ruzyňského ochotnického spolku. Někteří bělohorskí skauti se sice odstěhovali, ale vzájemný kontakt ani tak neztratili. „Bratři Jandus, Čermák a další byli odsouzeni na 2 až 15 let v těch nejtěžších kriminálech. Někteří, například Karla, byli pod dohledem a neustále předvoláváni a vyšetřováni. Tak smutně skončil skauting na Bílé Hoře v 50. letech,“⁴⁶ píše Karla Lebedová.

Bělohorské středisko v době svého vzniku vlastně patřilo do středočeské oblasti – hranice Prahy byla na konečné tramvaje na Bílé Hoře, Ruzyně se stala součástí Prahy až v roce 1960, Řepy až v roce 1968.

1.3 Obnovení Junáka v roce 1968

Po únoru 1948 rezignoval Rudolf Plajner na svůj post náčelníka Junáka⁴⁷ a řízení organizace se ujal Akční výbor ústředí Junáka v čele se skautem-komunistou Jaromírem Preiningerem. Plajner předpokládal, že akční výbor bude řídit organizaci jen do celorepublikového sněmu,

⁴³ Tamtéž, s. 3.

⁴⁴ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm

⁴⁵ LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 3.

⁴⁶ LEBEDOVÁ, Karla. *60 let skautského střediska na Bílé Hoře*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 5.

⁴⁷ Podrobněji popisuje zde: PLAJNER, Rudolf. *Jak jsem prožíval únorové dny v Junáku 1948*. Dostupné z: <https://plajner.skaut.cz/12/default.html>.

který se měl konat za pár dní. Doufal, že tím zabrání okamžité likvidaci Junáka a umožní sněmu demokraticky rozhodnout o dalším osudu skautingu u nás.⁴⁸ Jenže sněm se nakonec vůbec nekonal a akční výbor navedl organizaci pod Komunistickou stranu Československa. V březnu 1948 byl Junák začleněn do Svazu české mládeže, byli vychováváni levicově smýšlející vedoucí. Junák formálně existoval do konce roku 1950, k 1. lednu 1951 byla činnost Junáka ukončena a nahrazena nově vzniklou Pionýrskou organizací ČSM.⁴⁹

V 50. letech došlo k velkému ideovému tažení proti Junáku, vznikla například brožurka Aloise Poledňáka *Skauting ve službách podněcovatelů války*⁵⁰. Tažení bylo doprovázeno zatýkáním skautských činovníků, které přerůstalo v soudní procesy a často také v dlouholetá vězení a těžké žaláře.⁵¹ Proměňuje se mimoškolní výchova mládeže, spíše dochází k její stagnaci, společnost se snaží hledat východiska. „*Sem tam padne zmínka o skautingu a nesměle se vypočítávají jeho klady, přestože literatura zaměřená proti skautingu není dosud zapomenuta.*“⁵² Ke skautským myšlenkám se postupně začíná hlásit čím dál víc oddílů, roztroušených mezi trampy, turistickými oddíly mládeže i jinde.

V lednu 1968 zaznívá na pohřbu B. Řeháka, velitele Junáka z roku 1939, poprvé po dvaceti letech skautská hymna. V březnu se tábornický klub Psohlavci (pracující se skautskými myšlenkami) prohlašuje za skauty a ustanovují junácký klub. Přidávají se i další oddíly, vzniká výbor pro obnovu Junáka, do kterého se zapojuje mimo jiné také Rudolf Plajner. Je svoláno setkání činovníků k oficiální obnově skautingu. To se koná 29. března 1968 v pražském sále Domovina. Účastní se asi 1200 činovníků a náčelník R. Plajner tam veřejně zahajuje skautskou činnost. Euforie a nadšení se šíří zdola, na mnoha místech se organizují veřejná setkání a besedy. Brzy se obnovuje ve všech skautských střediscích činnost, která byla v roce 1949 přerušena. Poprvé se pak skauti objevili na veřejnosti v prvomájových

⁴⁸ ŠANTORA, Roman. *Skautské století: Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012, s. 143.

⁴⁹ Tamtéž, s. 160.

⁵⁰ POLEDŇÁK, Alois. *Skauting ve službách podněcovatelů války*. Praha: Nakladatelství ČSM, 1953.

⁵¹ Osudy skautů v období komunismu a jejich perzekuci popisuje např. LEŠANOVSKÝ, Karel. *Se štítem a na štítě. Nezradili skautský slib*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2000.

⁵² LOM, Miloň. *Historie českého skautingu slovem a obrazem*. Mladá Boleslav: Šebek – Pospíšil, 1990, s. 10.

průvodech. Oddíly neměly klubovny ani potřebné vybavení, chyběla také mladá a střední generace vůdců, kteří by duch skautingu dokázali přizpůsobit duchu doby. I tak se ale o prázdninách uskutečnily stovky skautských táborů, s jejichž zajištěním z velké části pomohly různé závody, městské části nebo další instituce. Junák byl sice organizačně samostatný, ale stále patřil pod ČSM. Zájem dětí byl obrovský, na 380 letních táborů se vypravilo přes 10 tisíc dětí.⁵³ Uskutečnilo se také několik lesních škol a kurzů pro nové vedoucí. Probíhající tábory a lesní kurzy byly ale v srpnu narychlo ukončeny sovětskou okupací republiky.

Od září začal pro činovníky vycházet časopis Skauting a pro děti časopis Skaut – Junák, vznikaly také metodické příručky a rádcovské a vůdcovské kurzy. Pracovat začalo náčelnictvo zvolené sněmem v roce 1946 a 23.–24. listopadu 1968 se konal III. junácký sněm, kde byly schváleny nové stanovy Junáka. Do čela nově vzniklé federální organizace Československý Junák byl zvolen Rudolf Plajner. Usnesení listopadového sněmu vnímala většina skautů jako potvrzení obnovy Junáka, mnozí ale nebyli spokojeni s četnými ústupky, které musela organizace udělat. Vedení Junáka postupně přebírají komunisticky orientovaní skauti a KSČ začíná kontrolovat činnost organizace. Část činovníků včetně Plajnera se snažila udržet činnost co nejdéle, i za cenu ústupků – věřili, že tak se budou moci dětem a mládeži věnovat i nadále. Ne všichni se ale s tímto postojem ztotožňovali.

Skautská činnost trvala jen dva roky, 15. září 1970 byla opět ukončena. Postupná likvidace Junáka začala ale už v únoru 1970, kdy se do řádně zvolené Ústřední rady Junáka dostalo v rozporu se stanovami 12 nových členů – většina z nich byli komunisté. Ústřední rada se tak prakticky dostala pod kontrolu KSČ a přijala několik dokumentů, které podporovaly sjednocování dětského a mládežnického hnutí. V dubnu přestal fungovat Junák na Slovensku. Do poloviny května zůstal ve funkci i náčelník Rudolf Plajner, pak odchází na zdravotní dovolenou. O prázdninách se ještě uskutečnilo 1 138 táborů pro 32 617 dětí a 4 167 činovníků,⁵⁴ proběhly i skautské vzdělávací kurzy. 1. září se konalo závěrečné plenární zasedání, které řídili komunističtí skauti ve vedení organizace. Definitivně byl skauting

⁵³ ŠANTORA, Roman. *Skautské století: Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012, s. 180.

⁵⁴ Tamtéž, s. 183.

ukončen již zmiňovaného 15. září 1970, kdy je odeslán dopis na ministerstvo vnitra, ve kterém je oznámen konec činnosti. Junák byl tak ukončen zevnitř, svými členy – nejen těmi komunisticky smýšlejícími.

*„Rychlost, se kterou se v roce 1968 ve stovkách míst skauting obnovil, byla až neuvěřitelná. Obnova stála především na střední a starší generaci, protože ilegálních a poloilegálních oddílů s mladým vedením bylo málo. O to těžší bylo smíření se s ruskými tanky a postupné oklešťování skautské činnosti.“*⁵⁵ Během krátkých dvou let činnosti prošlo Junákem více než 100 tisíc hochů a dívek.⁵⁶

Mnoho oddílů ve skautské činnosti ale pokračovalo i dále, jen v jiných organizacích – jako turistické oddíly mládeže, oddíly Svazarmu, pionýrů, ochránci přírody, hasičský dorost, nebo i jen jako nejrůznější zájmová uskupení. Další, poslední obnova skautingu přišla v prosinci 1990, a od té doby skauti pracují nepřetržitě dodnes.

⁵⁵ Tamtéž, s. 184.

⁵⁶ Tamtéž, s. 184.

2 Skautské středisko na Bílé Hoře v letech 1968–1970

2.1 Obnova činnosti a jaro 1968

Skautské středisko na Bílé Hoře vzniklo spojením bývalého 10. oddílu Triglav a bývalého skautského střediska Bílá Hora. Nedlouho po zahajovací schůzi v pražském sále Domovina v březnu 1968 se scházejí také bývalí členové 10. oddílu s členy bělohorského střediska a uvažují o založení nového střediska, které by vzniklo na Bílé Hoře – v místě, kde většina z nich bydlela. Do nového střediska se tak spojili staří „bělohoráci“, břevnovští a bělohorští „desítkáři“ a další skauti, kteří bydleli poblíž – například Jaroslav a Líba Kenclovi, Jan Zeman nebo Miroslav Vlček.

Josef Souček – Ďábel na obnovení činnosti Junáka na Bílé Hoře vzpomíná ve střediskové kronice z 90. let takto: *„V dubnu 1968 byla ustavující schůze Junáka, myslím v kulturním domě spojů; revoluční nálada však začala už začátkem roku, vlivem tzv. Pražského jara, a tak nás tato situace nezaskočila. Svolal jsem kluky ze staré desítky a současně jsme se sešli i s Karlou Lebedovou a s Dolejšovými, kteří reprezentovali Junáka na Bílé Hoře. Řekli jsme si, že se do toho znova pustíme.“*

Vůdcem nového střediska se stal Josef Souček – Ďábel a jeho zástupcem Karla Lebedová. Ve vedení střediska tak byly zastoupeny obě původní skupiny. Na toto spojení vzpomíná Souček takto: *„Bělohoráci přinesli dobrou pověst a slávu střediska bratra Janduse a my naše tradiční číslo a jméno střediska 10. Triglav a tak vlastně vznikl bělohorský TRIGLAV.“*⁵⁷ Středisko mělo asi 250 členů, vzniklo několik oddílů – 10. chlapecký oddíl (vedoucí Borek Novák, bratři Mirek a Vladimír Knížkové, Josef Souček), 10. dívčí oddíl (vedoucí Líba Kenclová, později také Marcela Kiršnerová – Nováková), 10. roj světlušek (vedoucí Karla Lebedová, Iva Hájková) a 10. smečka vlčat (vedoucí Míša Filsak, Přemek Chlum, později také Jan Zeman, Karel Lebeda). Středisko také mělo dva kluby oldskautů – 10. klub Ládi Platila a 29. klub Luďka Dolejše.⁵⁸

⁵⁷ *Kronika 10. střediska Bílá Hora*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

⁵⁸ LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha. s. 4.

Nové středisko nemělo ani klubovnu, ani žádný inventář, táborové vybavení – to vše museli nadšení vedoucí vybudovat znovu.⁵⁹ Původní klubovnu bělohorských skautů užíval jezdecký oddíl a její navrácení se nepodařilo vyjednat. Oddíly se proto zpočátku scházely venku, nejčastěji na volném prostranství u konečné tramvaje na Bílé Hoře, případně na louce u bývalé bělohorské klubovny. Pro 10. chlapecký oddíl opatřil jeho vedoucí Borek Novák – Boras místnost v patře bývalé Piskáčkovy usedlosti, kterou skauti začali využívat v případě nevlídného počasí.⁶⁰ Světlušky se scházely v tzv. Domečku v Malém Břevnově, který spolu s nimi využíval i oddíl vlčat. Skautky z 29. oddílu začínaly venku, ale od pozdního podzimu roku 1968 se schází doma u své vedoucí, Líby Kenclové. Středisku pak pomohl předseda MNV v Řepích, který skautům nabídl prázdnou prostorou za jevištěm v kulturním domě v Řepích – a někdo pak přišel s návrhem, že by se tam daly vybudovat nové klubovny.

„Do oddílu jsem přešel ze smečky vlčat. Skauti se nejprve scházeli na Bílé Hoře u Piskáčků, na půdě ve Velké hospodě. Mezitím středisko začalo budovat novou klubovnu v přístavbě kulturního domu Zdeňka Nejedlého. Tam jsme se začali scházet někdy na přelomu let 1969 a 1970. Po nás pak klubovnu využívala i 36. pionýrská skupina jako nástupce bělohorského junáckého střediska,“⁶¹ vzpomíná Vladimír Čech.

První schůzka skautů se uskutečnila 10. dubna 1968 za zdí na konečné tramvaje na Bílé Hoře. Mirek Krupička o ní do oddílové kroniky napsal: *„Bylo to nové. Seznámili jsme se mezi sebou, seznámili jsme se s novými bratry vedoucími. Ti jsou jiní než které známe z Pionýra. Dovedou být velmi vážní, ale dovedou být velmi veselí a dokonce jinak s námi mluví a každá hra nám přinese něco nového. Podáváme si levou ruku. Zdá se nám to nešikovné. Ale docela vážně začínáme prožívat to, o čem nám tatínkové a maminky jen vypravovali. Ale scházíme se všichni velmi rádi. Na každou další schůzku se víc a více těšíme.“⁶²*

⁵⁹ SOUČEK, Josef. *Jak jsme potkali „skauting“*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/003.html>. [cit. 2024-06-25].

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁶² *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

První výlet oddílu skautů se konal 21. dubna 1968, kdy společně s vlčaty a světluškami vyrazili na Kozí hřbety u Suchdola. I s dospělými vedoucími se na srazu na Bílé Hoře sešlo 65 osob, každý oddíl ale vyrazil jinou cestou. Podle zápisu Mirka Krupičky v oddílové kronice se skauti rozdělili na dvě skupiny, kdy první skupina pokládala značky, po kterých se měla vydat druhá skupina: „*V Šárce jsme měli první skupinu najít, ale moc práce nám to nedalo, protože se první skupina nechovala příliš indiánsky, bylo je slyšet na kilometr.*“⁶³ Dále hráli Kimovy hry⁶⁴, „*boj o pevnůstky*“, trénovali se v plížení, potkali se s ostatními bělohorskými oddíly a vykoupani se v rybníce, u kterého se také na pár hodin utábořili. Do Prahy se vrátili autobusem a byli rádi za zásoby vody, které jim nabídly světlušky. Na závěr zápisu výlet hodnotí slovy „*Všem se nám výlet líbil. Bylo to něco nového, neznámého. Ani jsme se nechtěli večer rozejít.*“⁶⁵

Členové bělohorského skautského střediska se také zúčastnili průvodu na prvního máje. „*Letošního prvního máje jsme se nemohli dočkat. Rodiče nám koupili zelené košile a hnědé krátké kalhoty a ponožky. Ale to jsme nebyli Skauti. Ti se z nás stali, když nám sestry rozdaly šátky, turbany a šňůrky na píšťaly a rozpíchanými prsty od šití nám je uvazovaly.*“⁶⁶ Od kulturního domu na Bílé Hoře se přes Řepy do Zličína v průvodu vydalo 66 dětí v kroji a 17 dospělých v civilu. „*Také jsme způsobili patřičný ohlas. A to nejlepší teprve začalo. Zaměstnanci Stavebních strojů ve Zličíně jsou kavalíři. Dovezli nás autobusem do Prahy na hlavní průvod. Z Malé strany jsme museli jít pěšky. To jste neviděli. A já to tady musím napsat! Lidé se na ulicích zastavovali, mávali na nás, usmívali se a někdo se také díval vyjeveně.*“⁶⁷ V centru Prahy se bělohorští skauti přidali ke skautům z celé Prahy, ale trvalo několik hodin, než se dostali k tribuně, na které byl vedle prezidenta Svobody také náčelník Rudolf Plajner. Na první máj roku 1968 si vzpomíná také Marie Kůsová – Madla, v té době

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Kimova hra neboli kimovka je hra k procvičování zrakové paměti, často používaná mezi skauty. V první fázi hráč po předem vymezený čas pozoruje soubor nejrůznějších předmětů, které si po jejich zakrytí má vybavit z paměti.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

desetiletá světluška: „(...) a dostali jsme tam teplé buchty, buď je někdo koupil nebo nám je někdo přinesl upečené, a nám je pak rozdával Míša Filsak.“⁶⁸ Podobnou vzpomínku nalezneme i v již citované kronice skautů: „Zaskočil nás hlad a tak nás bratři krmili buchtami, pomeranči – kde je sehnali, to ví sám Manitou.“⁶⁹

Další průběh průvodu popisuje opět Mirek Krupička: „Nelíbilo se nám chování Lidových milicí. Nechtěli čekat, asi je bolely nohy víc než nás. Nebo nechtěli zmoknout tak jako my. A tak nás předcházeli a píchali holemi od praporů a odstrkovali nás. Tak jsme se rozestoupili a drželi se za ruce. Mysleli jsme si, že jsou dospělí rozumnější. Ale před tribunou nám to prostě vyšlo. Suky velí pozor, vlevo hled', my v jedné šňůře, lidé nám tleskali a bratr náčelník na tribuně plakal. A ono těch slz bylo v průvodu víc. Byli jsme hrdi sami na sebe. Potom nám poděkovali za účast. To bylo také poprvé.“⁷⁰

„Sešli se tam vlastně skauti z celé Prahy, byla to taková euforie. Já si to moc nepamatuju, byla jsem docela malá, my děti jsme to nijak neprožívaly, ale asi to byla obrovská euforie pro ty lidi, protože najednou to bylo volnější, začali dýchat,“⁷¹ dodává ještě Madla Kůsová. Pro Petru Kubíkovou je to jeden z jejích nejstarších skautských zážitků, který jí utkvěl v paměti.

Druhý výlet oddílu skautů proběhl 5. května 1968 do Prokopského údolí, zúčastnilo se ho ale jen devět členů, i když skauti o uskutečnění výletu velmi stáli. Příliš se jim nevydařilo počasí, ale s deštěm si skauti hravě poradili: „Pláštěnky neměli všichni, proto si je nevzal žádný a jeden druhému jsme je nabízeli. To se mi líbilo. Déšť netrval dlouho a my jsme pokračovali.“⁷² Během výletu měli skauti pozorovat své okolí a později je z toho vedoucí prověřili prostřednictvím kimovky. Dále také cvičili hod míčkem do kruhu, přetahovali se lanem a závodili v běhu – všichni si to užívali bez ohledu na to, jak v závodě dopadla jejich družina. Cesta domů utkvěla Mirkovi Krupičkovi, autorovi zápisu, v paměti: „Vraceli jsme

⁶⁸ Rozhovor s Marií Kůsovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁶⁹ *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Rozhovor s Marií Kůsovou 25. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁷² *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

se autobusem a tramvají. A tam se nám nějaká zarostlá mánička smála, že máme krátké kalhoty. My jsme se nesmáli tomu, že byl špinavý a měl roztrhané texasky. A neoholenou bradu. My jsme všichni upravení a čistí a naši vedoucí jsou oholeni a slušní. Tak jsme se ani neohlíželi.⁷³ Celkově ale výlet hodnotí jako velmi povedený: „Výlet se vydařil, trochu vody nám nevadilo. Ale všichni jsme stále většími kamarády – vlastně bratry. A v tom je více síly.“⁷⁴

Na jaře roku 1968 přišel do vznikajícího oddílu vlčat i Vladimír Čech – Básník. „Přivedl mě můj spolužák Vlád'a Starec – Alláh. Zpočátku jsme neměli klubovnu a scházeli jsme se jen tak venku, na Bílé Hoře u Mohyly⁷⁵ nebo u Boroviček. Našimi prvními vedoucími byli Míša Filsak a Přemek Chlum. Když přemýšlím, proč jsem vlastně do vlčat začal chodit, vybavuje se mi, že to bylo vcelku prozaické. Měl jsem zrovna období, kdy jsme s kamarády objevovali vázání různých uzlů a zároveň mě bavila morseovka a šifrování. No, a Vlád'a Starec mi řekl, že právě tyhle věci se budeme ve skautu učit. Trochu jsem se obával, aby to nebylo podobné jako v Pionýru, který fungoval při škole, roli vedoucích tam zastávaly soudružky učitelky a hlavním programem byla převážně vybíjená. Brzy jsem však poznal, že skaut je přeci jen něco jiného.“⁷⁶

2.2 Tábor 1968 a druhá polovina roku

Vyvrcholením každého skautského roku je letní tábor, a nejinak tomu bylo i v roce 1968. Úkolem střediska bylo sehnat během krátké doby táborové vybavení a tábořiště. Ze střediskové kroniky se dozvídáme, že předseda MNV v Řepích pan Rada poskytl středisku dotaci, za kterou se kromě materiálu na klubovny nakoupilo také 10 stanů na konstrukcích. Další vybavení středisko získalo přes svého člena Ludvu Dolejše – ve fabrice, kde pracoval (Stavební stroje Zličín), rušili pionýrský tábor i s vybavením a nabídli ho právě bělohorským skautům. Celkem se jednalo o nákladňák stanů a konstrukcí

⁷³ Kronika 10. chlapeckého oddílu. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Památník bitvy na Bílé hoře, tzv. Mohyla.

⁷⁶ ČECH, Vladimír. *Vzpomínka na šedesátá*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/008.html>. [cit. 2024-06-25].

a různé nádobí. Problémem ale zůstávalo kde sehnat tábořiště. I ten se ale nakonec podařilo vyřešit: „*Moje žena Jelena – Kari vyrůstala na Hřebenkách s Irčou Skálovou – Kendy a po válce obě věrné kamarádky vstoupily do 100. dívčího odd., který byl součástí našeho 10. střediska. Po zrušení Junáka zůstaly pak jako ilegální členky našeho 10. RS odd. Bylo proto snadné spojit se s Atrim a Kendy Skálovými, kteří již také horlivě pracovali na obnovení 35. střediska na Skalce ve Strašnicích, a ti nám doslova vytrhli trn z paty.*“⁷⁷

Karel Skála – Atri nabídl bělohorským skautům tábořiště na Želivce u Miletína, kde strašnické středisko spravovalo turistickou základnu převzatou od ČKD. „*Bylo to krásné tábořiště u řeky Želivky, kde je nyní přehrada. Tábor to byl pěkný, přes veškeré komplikace, které se v průběhu tábora vyskytly.*“⁷⁸ Bělohorští skauti tam tábořili 3 týdny.

„*Na táboře v srpnu 1968 byl můj bratr Mirek (Krupička). Pamatuju si, že se z něho vrátili pár dní před okupací, a že byla maminka ráda, že už je doma,*“⁷⁹ vzpomíná Petra Kubíková. „*Já jsem na tomhle prvním táboře jako vlče také nebyl. Zúčastnili se ho spíše starší skauti a skautky. Jako vedoucí tam byli především Borek, Skukům, Ďábel nebo Líba Kenclová,*“⁸⁰ doplňuje Vladimír Čech.

Po srpnové okupaci sovětskou armádou se skautská činnost nezastavila, hned po prázdninách začali bělohorští skauti kromě oddílové činnosti také pracovat na klubovnách. „*Oddíly jely na plné obrátky díky obětavé práci všech vedoucích. Byli to Boras (Borek Novák), Skukům (Mirek Knížek), Líba (Kenclová), benjamínek Marcela (Kiršnerová), Karla (Lebedová), Míša (Filsak), Péro (Jan Zeman), Marie a další, kteří roztočili kola střediska, za vydatné pomoci oldskautů.*“⁸¹

V říjnu roku 1968 se středisko rozhodlo vysázet na Bílé Hoře v blízkosti řepského kulturního domu tzv. Dubčekův háj – osadit tamní volnou plochu převážně sazenicemi dubu, ale

⁷⁷ SOUČEK, Josef. *Jak jsme potkali „skauting“*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/003.html>. [cit. 2024-06-25].

⁷⁸ *Kronika 10. střediska Bílá Hora*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

⁷⁹ Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁸⁰ Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁸¹ *Kronika 10. střediska Bílá Hora*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

i jiných stromů na počest 1. tajemníka ÚV KSČ Alexandera Dubčeka. Byl vybrán prostor od kulturního domu směrem k Motolu, který byl do té doby využíván částečně jako smetiště a částečně jako vojenské cvičiště, ale který také využívaly jako prostor pro hry místní děti. Nejprve tedy bylo potřeba prostor vyčistit od starého skla, plechovek a dalších odpadků a pak teprve bylo možné sázet. Jak píše Jarda Plíšek v kronice oddílu skautů, prostor nejprve osázeli žaludy, které si nasbírali ve Hvězdě, a poté získali z lesního závodu několik tisíc sazeniček, které vysazovali mezi žaludy. „Byla to práce zajímavá a zábavná a proto jsme se na každou sobotu velmi těšili. Práce se nám všem protáhla až do pozdního podzimu, takže sazeničkám opadaly lístky a bylo někdy těžké rozeznat kořen od vršku.“⁸² Z jeho zápisu se také dozvídáme, že na celé sázení bylo vyhrazeno šest dnů a zaznamenal i počty účastníků – většinou mezi 11 až 18. Práce začala 13. 10. úpravou půdy pro sázení, 19. 10. proběhlo sázení žaludů a později probíhalo samotné sázení dubových sazeniček – 26. 10., 2. 11., 9. 11. a 23. 11. Zpráva o činnosti 10. dívčího oddílu⁸³ uvádí, že se na sázení sadu pracovalo ještě i v prosinci. Vedoucí skautů⁸⁴ uvádí, že vysadili kolem 10 q žaludů a 20 tisíc sazenic dubů, borovic a bříz. „Bylo to však dosti amatérské, nikdo moc neřídil, co se má kam zasadit, každý prostě vyfasoval svazek sazenic, dle svého uvážení je někam zasadil a měl z toho radost,“⁸⁵ vzpomíná Vladimír Čech. Stromky se ale příliš neujaly a na přelomu 70. a 80. let zmizel prostor bývalého Dubčekova háje pod několikametrovou vrstvou zeminy navezené ze stavby pražského metra.

28. října 1968 se středisko zapojilo do oslav 50. výročí vzniku republiky. Odpoledne v 15 hodin zasadilo střediskovou lípu svobody, kterou jeho členové dopoledne vykopali u Lebedů na zahradě. Jak je zaznamenáno v oddílové kronice skautů⁸⁶, pod kořeny lípy skauti objevili zbraně, staré náboje a granáty ještě z doby války, které přivolání příslušníci SNB odvezli. Lípa byla slavnostně zasazena u vznikajícího hájku za přítomnosti celého střediska. Následně se shromáždění přesunulo k pomníčku na konečné stanici tramvaje

⁸² *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁸³ *Zpráva o činnosti 1968–1969 – 10. dívčí oddíl Bílá Hora*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁸⁴ *Zpráva o činnosti 10. a 29. chlapeckého oddílu Praha – Bílá Hora*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁸⁵ Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁸⁶ *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

na Bílé Hoře, kde se zúčastnilo další oslavy sázení dvou lip – lípy republiky a lípy svobody. Lípa svobody u Dubčeka hájku měla podobný osud jako onen hájek, zatímco lípy na konečné tramvaje vydržely do dnešních dnů.

„Největším naším zážitkem byl večer, kdy jsme měli u kulturního domu slibový táborák. Také již dopoledne jsme pagodu připravili. Byl pěkná, velká. Oheň zapálili 2 bratři a 2 sestry, přistoupili k pagodě ze všech čtyř světových stran.“⁸⁷ Karla Lebedová uvedla slavnostní okamžik, Borek Novák přečetl pozdrav od Josefa Součka a následovalo samotné skládání slibu. Nejprve světlušky, vlčata, dva oddíly skautek a pak oddíl skautů. „Skládali jsme slib do rukou br. Borka každý sám. Všichni jsme dostali slibové odznaky a slibové diplomy. Na zakončení večera jsme se spojili v kruh a zazpívali večerku a stiskem ruky se rozloučili. Nikdo z nás určitě nikdy nezapomene na den svého junáckého slibu.“⁸⁸ Mezi slibujícími vlčaty byl také Vladimír Čech.

2.3 Rok 1969

2.3.1 Skautský zimní přechod Brd

V únoru 1969 se uskutečnil první ročník skautského zimního přechodu Brd, který se od té doby stal již tradiční akcí pražských skautů a skautek. Původně se měl konat v sobotu 25. ledna 1969, ale vzhledem k událostem kolem sebeupálení Jana Palacha byl přeložen na sobotu 8. února. První přechod byl organizován jako branný závod a jeho pořádání pomáhala zajišťovat i armáda. *„Byl to spíše takový orientační závod. Cestou jsme putovali od jednoho stanoviště k druhému, na nich byli roveři nebo vojáci a ti pro nás měli připravené různé úkoly. Po jejich splnění jsme za pomoci mapy a buzoly hledali další stanoviště,“⁸⁹ vypráví Vladimír Čech.*

První přechod Brd organizovala pražská oblast Junáka pro všechny pražské skautské oddíly, podmínkou bylo dosažení 10 let věku, včasné přihlášení a zaplacení jízdného a poplatků

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

ve výši 7 Kčs za jednoho účastníka.⁹⁰ Akce byla plánovaná na celý den, od půl osmé ráno do půl sedmé večer. Pozvánka ze 14. ledna uvádí i povinnou výstroj a výzbroj každého oddílu: teplé oblečení a vhodnou obuv do sněhu (bez kroje), pokrývku hlavy, zásobní teplé ponožky, jídelní misku s příborem, jídlo na celý den pro každého účastníka, kotlíky, spolehlivou busolu, sekerku v pouzdru a zdravotnické vybavení pro každý oddíl. Dále dodává, že „akce bude pořádána jako orientační závod oddílů a naplní budou běžné skautské disciplíny v rozsahu max. 1. stupně junácké zdatnosti. Trať závodu činí 13,6 km pro junáky a skautky, 10,5 km pro vlčata a světlušky.“⁹¹ Kromě hodnocení jednotlivých úkolů bude hodnocena také kázeň a celkové vystupování oddílů. Slibují také účast náčelníka Junáka Rudolfa Plajnera.

Dalších ročníků zimního přechodu Brd se zúčastnila také Petra Kubíková: „Byly tam různé soutěže, pamatuju si, že mě nosili na nějakých nosítkách, jak jsem byla hubená. V lednu 1971 cestu značily kartičky se skautskou lilií připevněné na stromech, ještě mám jednu z nich doma. Ale to už to bylo zakázané.“⁹² V roce 1971 se Přechod Brd ještě uskutečnil, a to pod hlavičkou Pionýrské organizace SSM. Z Bílé Hory se z pionýrské skupiny Triglav zúčastnilo 19 starších pionýrů, 8 mladších pionýrů, 20 starších pionýrek a z vedoucích Josef Souček, Jan Zeman, Marcela Kiršnerová a Miroslav Knížek.⁹³

Mezi lety 1971 a 1990 se zimní přechod Brd nemohl konat oficiálně, ale různé party „bývalých“ skautů se na přelomu ledna a února vydávaly na Brdy neoficiálně i nadále. Později se přechod stal i vzpomínkou na Jana Palacha a tichým protestem proti okupaci. V roce 1990 byla akce oficiálně obnovena a pražská rada Junáka ji organizuje každý rok na přelomu ledna a února. V současné době už nemá charakter soutěží, ale slavnostního shromáždění s nástupem na Kytínské louce a výměnou tzv. brděnek, vlastnoručně vyráběných pamětních kartiček každého účastníka přechodu.

⁹⁰ Všem oddílům pražské oblasti Junáka: pozvánka na první zimní skautský přechod Brd. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

⁹³ Seznam přihlášených na Přechod Brd z pionýrské skupiny TRIGLAV. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

2.3.2 Tábor 1969

Letní tábor roku 1969 se měl původně odehrát na Křivoklátsku v prvních třech týdnech v červenci. „*Leč přišla zpráva od hygienika, že je v místě tábora výskyt infekčních klíšťat a že se tábor zakazuje. Vedení střediska dalo hlavy dohromady a během dvou dnů a nocí přemístilo tábor k Vrchotovým Janovicům, kde žijí naši bývalí členové Čermákovi, kteří pomohli nové tábořiště zajistit.*“⁹⁴ Tábor se tedy nakonec uskutečnil u osady Mrvice u Vrchotových Janovic, kde byly postaveny dva tábory – chlapecký pro vlčata a skauty a dívčí pro světlušky a skautky.

Jiří Čermák – Jir, který středisku pomohl zajistit tábořiště, se s Františkem Jandusem znal od roku 1949, kdy byli oba součástí tzv. ilegálního ústředí Junáka vedeného Karlem Průchou. Za tuto činnost byl Čermák odsouzen do vězení a poté dostal jako pediatr umístěnku právě do Vrchotových Janovic. V letech 1968 – 70 vedl skautské středisko ve Voticích a Vrchotových Janovicích. „*Význam jeho činnosti přesáhl do celé republiky, zejména pro praktické zkušenosti v lasování a práci se dřevem a provazem. Vše uplatnil i v příručkách, kterými popularizoval tuto oblast na svých misích na Lesních školách a rádcovských kurzech,*“ píše o Čermákovi Pavel Linhart ve Votických novinách.⁹⁵

2.4 Činnost skautského střediska na Bílé Hoře

V první polovině roku 1969 se uskutečnil Junácký závod o přebor okresu Prahy 6. Účastnily se ho všechny registrované oddíly z Prahy 6 a měl dvě části: povinnou soutěž ve správném vedení oddílu a skautské činnosti a nepovinnou soutěž hlídek, u které se ale i tak předpokládalo, že se jí zúčastní všechny přihlášené oddíly. V rámci první části závodu vedoucí oddílu sepsal veliteli obvodu zprávu, ve které popsal vznik, činnost, plány a potřeby svého oddílu podle stanoveného zadání. Z bělohorského střediska se závodu zúčastnily tři oddíly: 10. dívčí oddíl Bílá Hora pod vedením Marcely Kiršnerové, 29. dívčí oddíl

⁹⁴ *Kronika 10. střediska Bílá Hora.* Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

⁹⁵ LINHART, Pavel. *Skautské zvěsti 2.* In: *Votické noviny: Čtrnáctideník pro Voticko a Mikroregion Džbány.* 2010, č. 24, s. 13. Dostupné z:

https://www.mkcvotice.cz/assets/File.ashx?id_org=101503&id_dokumenty=1354 [cit. 2024-06-20]

pod vedením Líby Kenclové a spojený 10. a 29. chlapecký oddíl Praha – Bílá Hora pod vedením Borka Nováka a Miroslava Knížka – Skukůma.

Bohužel nemáme zprávu o tom, jak tento závod dopadl a jak si bělohorské oddíly vedly ve srovnání s ostatními oddíly z Prahy 6, ale díky těmto zprávám existuje dobové svědectví vedoucích oddílů, i když psané poněkud formálně a možná i trochu vylepšené.

2.4.1 Činnost 10. oddílu skautek

Skautky na Bílé Hoře zahájily svou činnost v dubnu 1968 jako 10. dívčí oddíl tvořený třemi družinami: Lišky (starší skautky), Střepiny a Sovy (mladší skautky). Po táboře v létě 1968 se družina Sov oddělila a vytvořila 29. dívčí oddíl pod vedením Líby Kenclové. Hned v dubnu 1968 začaly skautky probírat nováčkovskou zkoušku, v květnu se zúčastnily celostřediskového výletu na Kozí hřbety, do tábora podnikly ještě několik polodenních a celodenních výletů. Od dubna až do podzimu se skautky scházely každou středu za bělohorským kostelem, u Líby Kenclové v bytě, poté v Malém Břevnově v agitačním středisku a na jaře 1969 využívaly klubovnu vlčat.

V květnu 1968 se kromě 1. máje ve Zličíně a Praze zúčastnily také každoroční slavnosti Osvobození – 9. května u pomníčku padlých na Bílé Hoře. V červnu byly na třídenním střediskovém výletě ve Žloutkovicích, kde pod vedením střediskových instruktorů a instruktorek cvičily stavbu stanů, ohnišť, signalizování, šifrování, první pomoc nebo dřevorubectví. Na závěr výletu proběhl závod mezi dívčím a chlapeckým oddílem, který měl prověřit získané dovednosti a který skautky vyhrály. Proběhl i první střediskový táborový oheň, kde měly skautky nejvíce zdařilých výstupů. V červnu se zúčastnily vzpomínkové slavnosti na padlé parašutisty,⁹⁶ kde bylo středisko pochváleno za vzornou účast a vystupování.

V červenci se osm skautek zúčastnilo letního tábora v Miletíně na Želivce, kde se z nich stala dobrá parta. Po táboře a srpnových událostech se skautky a skauti dali k dispozici MNV a později se zapojili do akce Služba vlasti. V rámci ní se skautky staraly o nemocné staré lidi a také se účastnily sběru odpadových hmot, bylinek, kaštanů a žaludů. Při sázení Dubčekova háje si skautky z obou oddílů (10. i 29.) vysadily maličké borovicové hájky, které budou jen

⁹⁶ Jednalo se o 26. výročí smrti parašutistů v Praze – Resslově ulici.

jejich. Podobně si oddíly světlušek a vlčat zasadily břízky a oddíl skautů také borovice, které jeho členové sami vypěstovali.

Do konce října dokončily všechny skautky nováčkovskou zkoušku, první z nich skládaly svůj skautský slib 1. října u hrobu A. B. Svojsíka, ostatní 28. října u slavnostního táborového ohně. Během října a listopadu skautky převážně pracovaly na sadě, aby získaly peníze na klubovnu. Také pomáhaly vlčatům uklízet a zdobit jejich klubovnu, kterou získali v listopadu, a mohly ji pak využívat pro vlastní schůzky. V cukrárně v Břevnově měly zapůjčenou malou výlohu, kterou družiny skautek střídavě upravovaly. V listopadu se také podílely na pořádání III. junáckého sněmu: *„Bylo to hodně práce, ale pro nás to byla určitá odměna – stejně tak jako předání pozvání na sněm paní Haně Benešové a paní Svojsíkové. Prostředí sněmu mezi staršími sestrami a bratry bylo krásné.“*⁹⁷

V prosinci proběhla středisková mikulášská besídka, na kterou měly skautky připravený program. Nechyběly ani skautské Vánoce v klubovně nebo slavnostní rozsvícení vánočního stromu republiky na Staroměstském náměstí 15. prosince, u kterého skautky během vánočních prázdnin držely několik hodin službu.

V zimních měsících roku 1969 se skautky začaly věnovat 1. stupni a různým rukodělným pracem, účastnily se zimního přechodu Brd, kde v soutěži získaly 3. místo. V únoru se konala na Pražském hradě oslava 22. února, Dne sesterství, při které dvě skautky složily svůj skautský slib. Dále se 1. března konal střediskový karneval, kde kromě soutěží o nejlepší masku skautky uplatnily společenské chování, které se již nějaký čas učily, a obstály. Program schůzek byl různorodý: *„Při schůzkách debatujeme o některých problémech našeho státu, probíráme životopisy i práci našich státních představitelů. Učíme se pilně morseovku a signalizaci. Byly jsme také společně v divadle a kině.“*⁹⁸

Obě družiny skautek byly společně s dívčími i chlapeckými družinami z ostatních oddílů zapojeny do střediskové velké hry Po stopách Tecumehových. Od ledna 1969 probíhá

⁹⁷ Zpráva o činnosti 1968–1969 – 10. dívčí oddíl Bílá Hora. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

⁹⁸ Tamtéž.

rádcovský kurz v našem středisku pod vedením Ladislava Boušeho – Alena, kterého se účastní celkem pět děvčat tohoto oddílu.

Jak jsem již zmiňovala, 10. oddíl skautek vedla hlavně Marcela Kiršnerová. Spolu s Alenou Vávrovou absolvovala kurz pro vedoucí v Turiini a v Poděbradech, ale Alena skautky vést vůbec nezačala a přešla rovnou k vlčatům. Marcela měla k ruce dvě rádkyně, Zuzanu a Hanku, které se zúčastnily prvního rádcovského kurzu ve Žloutkovicích. Slovy vedoucí Marcely: „*Obě rádkyně pracují naprosto samostatně. Věřím, že za rok – rok a půl jim budu moci předat oddíl – jsou obě velmi schopné.*“⁹⁹ Přesto by ale ocenila zástupkyni, která by nahradila Alenu Vávrovou. Celý oddíl také nutně potřebuje klubovnu – podobně jako většina bělohorských oddílů využívá klubovnu vlčat, která je ale malá, vlhká. A navíc by se měl dům, ve kterém se nachází, v nejbližší době zbourat a oddíly by tak přišly o klubovnu úplně.

2.4.2 Činnost 29. oddílu skautek

29. dívčí oddíl vznikl po táboře 1968, kdy se družina Sov oddělila od 10. dívčího oddílu a získala svou novou vedoucí – Líbu Kenclovou, která dříve vedla oddíl ve středisku v Liboci. O skautky z nově vzniklého oddílu se začala starat už na několika akcích před prázdninami. Schází se u Líby v bytě, protože také nemají klubovnu – až v dubnu 1969 začnou využívat klubovnu vlčat. Oddíl má velmi podobnou náplň činnosti jako 10. oddíl skautek – probírají nováčkovskou zkoušku, skládají skautský slib při stejných příležitostech, zapojují se do Služby vlasti, sběru papíru, bylin a žaludů, podílejí se na sadbě Dubčekova háje. V listopadu měly návštěvu skautů a skautek z Vrchotových Janovic, které ubytovaly ve svých rodinách a připravily pro ně táborák. Na schůzkách vyráběly model tábora, který pak vystavily ve výloze čistírny u příležitosti III. junáckého sněmu, na kterém spolu se skautkami z 10. oddílu pomáhaly. Během tohoto sněmu převzal střediskový velitel František Jandus Řád stříbrného vlka, nejvyšší skautské vyznamenání. Program prosince byl opět stejný jako ve vedlejších dívčím oddíle – středisková mikulášská besídka, vánoční oddílová besídka u vedoucí Líby, slavnostní rozsvícení stromku republiky na Staroměstském

⁹⁹ Tamtéž.

náměstí a služba u něj. Další program se téměř ve všem shoduje s činností 10. oddílu skautek, oba oddíly pracují pod dohledem Karly Lebedové.

Zpráva 29. dívčího oddílu¹⁰⁰ navíc obsahuje kapitolku „Metodika práce“, kde vedoucí jednak vyjmenovává témata, kterým se se skautkami věnuje, ale také rozebírá své plány na plnění 1. a 2. stupně skautské stezky a uvažuje nad přizpůsobením programu věku dívek, protože velká část z nich již dosáhla 15 let.

2.4.3 Činnost 10. a 29. oddílu skautů

10. chlapecký oddíl vznikl v dubnu 1968 v rámci obnoveného 10. střediska Triglav – Bílá Hora. Z počátku měl 21 členů, chlapců mezi 11 a 14 lety. Scházeli se v přírodě, protože stejně jako ostatní oddíly ani skauti neměli k dispozici žádnou klubovnu. Květen zahájili účastí na prvomájovém průvodu a následovaly výlety do Šárky a na Kozi hřbety. 22. června pak na střediskovém rádcovském kurzu ve Žloutkovicích 5 skautů skládalo skautský slib. Stejně jako oddíly skautek se také skauti zúčastnili vzpomínkové slavnosti na padlé parašutisty a třídenního výletu do Žloutkovic. Dále byli členové oddílu vybráni, aby předali kytici panu prezidentovi Ludvíkovi Svobodovi při příležitosti zahájení světové výstavy poštovních známek v Praze, která se konala ve dnech 22. června – 7. července 1968.¹⁰¹ O prázdninách se 12 skautů zúčastnilo letního tábora společně s 35. střediskem Skalka v Miletíně na Želivce. Přidávají detaily, že na táboře složili další chlapci skautský slib a že v celkovém bodování tábora obsadili první tři místa a zároveň se všichni umístili v první polovině. V srpnu se pak někteří členové společně se skautkami zapojili do Služby vlasti a jako skupina byli k dispozici MNV.

Od září 1968 se oddíl rozdělil na dva, 10. a 29., z důvodu nárůstu členů. Na podzim pak oba oddíly organizovaly sběr starého papíru, léčivých bylin a žaludů. Skauti se podíleli také na sázení Dubčekova háje, věnovali tomu každou sobotu během dvou měsíců. Nemohli chybět ani na bělohorských oslavách 50. výročí založení republiky, kdy středisko vysadilo lípu svobody na kraji Dubčekova háje. Při následném táborovém ohni 9 chlapců složilo

¹⁰⁰ *Zpráva o činnosti 29. oddílu dívčího – 1968–1969.* Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁰¹ Tato světová výstava byla součástí oslav 50. výročí samostatnosti Československa a také 50. výročí vydání prvních československých poštovních známek. Viz <https://www.praga2018.cz/praga-1968/>.

skautský slib. V prosinci pak proběhla mikulášská besídka a rozsvícení vánočního stromu republiky na Staroměstském náměstí, u kterého pak v lednu měli službu. Během podzimu několik členů oddílu odešlo, ale v lednu byl oddíl doplněn nováčky od vlčat, kteří se během několika následujících měsíců věnovali plnění nováčkovské zkoušky.

„Družiny soutěží ve velké dlouhodobé hře „Po stopách Tecumsehových“, kde jednotlivé úkoly prohlubují nejen znalosti přírody, šikovnosti, důvtipu, vynalézavosti, různých šifer, signalisace, měření atd., ale i znalosti Prahy a našeho okolí.“¹⁰² V oddíle zároveň probíhá i soutěž o tajný výrobek družin a závod o mistra uzlování. Rádci a podrádci všech čtyř družin se zúčastnili střediskového rádcovského kurzu pod vedením Ladislava Boušeho – Alena.

V zimě byly oba oddíly sloučeny opět do jednoho, důvodem ale nebyl nedostatek členů, nýbrž zaneprázdnění vedoucích – jeden je dlouhodobě služebně v zahraničí, druhý staví rodinný domek. Naráží tu opět na problém nedostatku vedoucích, kdy by pro každý oddíl potřebovali alespoň dva mladé chlapce ve věku 18–25 let, kteří by měli čas se oddílu věnovat naplno. *„My starší, kteří zde na předměstí většinou bydlíme v rodinných domkách, máme kromě služebních povinností ještě spoustu starostí a práce se svými domky, zahradami i rodinami, a čas pro vedení oddílu musíme těžko utrhávat ze svých povinností.“¹⁰³ Zároveň vedoucí dodávají, že při středisku sice je poměrně početná skupina starších Junáků, kteří by se případně mohli oddílu ujmout, ale že se mezi nimi nenašel nikdo, kdo by na to měl čas.*

Dalším velkým problémem oddílu je fakt, že nemá k dispozici klubovnu. *„S chlapeckými oddíly se od podzimu scházíme jednou týdně v malé šatně ochotnického divadla na Bílé Hoře, kterého jsem členem, a kde máme prakticky jen střechu nad hlavou a k dispozici stůl a židle a žádnou možnost rozvíjení práce v klubovně. Proto se raději při pěkném počasí scházíme venku na svazích Motola.“¹⁰⁴ Bělohorští skauti si sice po roce 1945 vybudovali klubovny, ale po zákazu činnosti je dostal do držení ČSTV – jezdecký klub Jiskra, a i když byly snahy získat klubovny zpět pro skauty, byly bez výsledku. Oddíly se proto různými*

¹⁰² Zpráva o činnosti 10. a 29. chlapeckého oddílu Praha – Bílá Hora. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

činnostmi (sběr starého papíru, léčivých bylin, sázení stromků atd.) snažily získat prostředky pro vybudování nové klubovny.

Na jaro 1969 mají skauti naplánovány některé veřejné akce, jako například průvod k 1. máji a Mezinárodní den dětí v Řepích, kde budou předvádět ukázky z programu. Dále chtějí probírat a skládat 1. stupeň skautské stezky, opakovat si signalizaci morseovkou i semaforem a poznávat jarní přírodu. Ze zprávy o činnosti se také dozvídáme, že 10. oddíl má 17 chlapců, 29. oddíl 16 chlapců, oba oddíly jsou rozděleny na dvě družiny po osmi až devíti chlapcích. Každá družina má svého rádce, patnáctiletého hochu, který absolvoval rádcovský kurz a poslední tábor. Bohužel přes zimu se družinové schůzky nemohly konat, protože jako oddíl měli skauti klubovnu k dispozici jen jeden den v týdnu. Družiny se tedy samostatně scházely jen při řešení úkolů dlouhodobé hry a při různé manuální činnosti. Na jaře už mají část schůzky rozdělenou a zakončují ji společnou hrou s celým oddílem.

Vedoucí spojeného skautského oddílu Borek Novák i jeho zástupce Miroslav Knížek – Skukům, byli aktivními skauty od roku 1943 do rozpuštění Junáka, kdy jim bylo 19 let. Dále ale byli aktivní s roverským kmenem jako členové vodáckého klubu. Borek opět naráží na problémy s nedostatkem času – sice se účastnil kurzu pro vedoucí, ale mohl navštívit jen asi polovinu přednášek.

Ve zprávě se dále zabývají přípravou letního tábora – je plánován na první tři týdny prázdnin společně se smečkou vlčat a již je přihlášeno 24 chlapců. Jako podmínku účasti skautů stanovili docházku minimálně 80 % a vzorné plnění junáckých povinností během jarních měsíců. Tábořiště hledali delší dobu, až nakonec vybrali hezké místo na Křivoklátsku, na louce u potoka nedaleko Berounky. Zavázali se za to odpracovat různé brigády pro místní lesní správu. Bohužel se nakonec tábor musel uskutečnit na jiném místě. Vařit na táboře si budou skauti sami, každá družina dostala za úkol naučit se několik vařených jídel. Plánují také postavit na místě všechny táborové stavby, kromě podsad a jednoho kotle. „*Chlapci se na výstavbu tábora velmi těší, loňského roku, kdy jsme přijeli do vybudovaného tábora, který nám byl zapůjčen, byli velmi zklamáni.*“¹⁰⁵

¹⁰⁵ Tamtéž.

Na konci března 1969 se skauti vydávají na výlet do Prokopského údolí. Přestože je po dlouhé zimě poměrně vítaný, zúčastnilo se ho jen šest skautů. Z kronikového zápisu od Vladimíra Slámy¹⁰⁶ se dozvídáme, že se sešli v osm hodin ráno na konečné tramvaje č. 22 a vydali se pěšky přes cvičiště v Motole směrem k Plzeňské silnici a dále přes Vidouli až do Prokopského údolí. Cestou vyplašili spoustu koroptví, v Prokopském údolí pak vystoupali na jednu ze skal, kde pozorovali trénink motocyklů a přijímali zprávu signalizovanou semaforem. Při pauze na oběd si rozdělali oheň a zahráli hru Borka Nováka, kdy hledali po okolí co nejvíce barevných proužků z igelitu, poté trénovali uzlování. Zpáteční cestu už si zkrátili pomocí autobusu a tramvaje. „*Domů jsme přijeli sice unavení, ale v duchu jsme se těšili na další výlet.*“¹⁰⁷

2.4.4 Oddílová činnost očima pamětníků

Oddíl skautů se během týdne scházel většinou na hodinu a půl až dvě hodiny, program schůzek nejčastěji připravovali vedoucí, ale nechyběly ani typické družinové schůzky, které si skauti organizovali sami. Skauty v té době vedl Josef Souček – Ďábel, Mirek Knížek – Skukům a Borek Novák. Společný čas z velké části trávili venku, v nedalekých Borovičkách, kde v té době žilo ještě hodně zvířat, která mohli během schůzek pozorovat nebo stopovat a následně jejich stopy odlévat do sádry. Nejen na táboře a výpravách, ale i na schůzkách se odehrávaly různé bojovky, kdy družina dostávala a hledala různé zprávy, běhala v okolí klubovny a plnila úkoly, při kterých trénovala svoje skautské dovednosti – například šifrování, signalizování, uzlování, orientaci v terénu, lasování. Součástí bylo i všelijaké sportování a pohybové aktivity. Přibližně dvakrát do měsíce se konala jednodenní výprava, nejčastěji do Šárky, Prokopského údolí nebo Chuchle. Dvoudenních výprav s přespaním bylo méně, uskutečnil se ale například celostřediskový výlet do Plas nebo do Žloutkovic.

Náplň jednodenních výprav se v něčem podobala dni na táboře. Ráno se oddíl sešel, odjel na předem určené místo, kde se utábořil, skauti trénovali své tábornické dovednosti například vařením oběda, probíhaly různé hry, závody, učili se signalizovat, poznávat

¹⁰⁶ *Kronika 10. chlapeckého oddílu.* Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁰⁷ Tamtéž.

přírodu (například siluety letících ptáků), pracovat s nožem a sekyrou a další dovednosti. A večer se vydali na zpáteční cestu. „*Třeba jsme šli pěšky z Bílé Hory do Prokopského údolí, jeden vedoucí šel s námi dětmi a druhý byl schovaný kdesi před námi. Najednou se objevil v dálce s praporky, odvysílal nám semaforem nějakou zprávu a my jsme podle toho šli dál. Tam pak například byla ukrytá jiná zpráva, něco se muselo poznávat, nebo plnit nějaký úkol. Často jsme soutěžili například ve vaření vody v ešusu na čas nebo komu vydrží déle hořet oheň z dřívěk nasbíraných do ešusu,*“¹⁰⁸ vzpomíná Vladimír Čech.

Nechyběla ani typická součást skautské činnosti, a to skautská stezka nebo odborné zkoušky, tzv. odborky. Vrcholem bylo plnění tzv. tří orlí per, které skládali jen ti nejzkušenější skauti. „*Pamatuju si, že i jako dítě mě překvapilo, když ten skauting opět začal v osmašedesátém roce po dlouhé pauze fungovat, že se všechny tyhle věci velmi rychle znovu objevily – netrvalo ani rok a organizace fungovala jakoby v předchozích více než 15 letech její činnost vůbec nebyla přerušena,*“¹⁰⁹ popisuje Vladimír. „*Bylo vidět nadšení lidí okolo, že se mohou skautingu věnovat a pomoci, aby všechny ty příručky, odznaky, kroje a jiné věci byly co nejdříve k dispozici,*“¹¹⁰ doplňuje. Používal se i „foglarovský“ modrý život a bobříci nebo bodování různých aktivit: „*V oddílech jsme mezi sebou soutěžili, každý měsíc se vyhlašoval vítěz bodování. Bylo to hodně motivační, snažili jsme se získat co nejvíce bodů a k tomu se nám ještě strhávaly body například za pozdní příchody, takže všichni raději chodili na schůzky o čtvrt hodiny dříve než o pět minut později,*“¹¹¹ popisuje.

Petra Kubíková s Madlou Kúsovou byly většinu tohoto období v oddíle světlušek. „*Na schůzky se člověk prostě těšil. Zvlášť pak v tom domečku, to nás vedla taková mladá vedoucí, Majka Bucková. Do té doby to bylo s Karlou takové spořádané – my jsme teda Karlu uctívaly, uměla mluvit, ale na hry byla lepší ta Majka, hrála i na kytaru, a to jsem předtím vůbec neznala,*“¹¹² vypráví Petra. Později, v roce 1969, pak jako velké světlušky

¹⁰⁸Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

připravovaly program pro ostatní světlušky – a obě se shodují, že je to hodně bavilo, jak to bylo něco nového, jiného, bavilo je vymýšlet, co děti naučí. „*Pořád jsem to zkoumala, studovala, vymýšlela, co je naučím nového a jak to zkombinuju, a to mě hodně bavilo,*“¹¹³ doplňuje Petra. „*Máma nám psala takové návody na schůzku, protože jsme byly s Petrou velké světlušky, tak abychom věděly, co máme dělat, ale to netušila, že nejdřív zatápíme v těch kamnech a pak to tam čoudí. Vlastně mám pocit, že jsme v tom domečku nic moc nedělaly, zatopily jsme a pak jsme musely jít ven. A bylo to tam strašně špinavé, ani to nemělo okno, jak to bylo ve sklepě,*“¹¹⁴ vypráví Madla. Petra ji doplňuje, že většinou se střídaly, jedna schůzku vedla a druhá zatím topila v kamnech. Předtím si ale musely nasbírat nějaké klacky, aby vůbec měly čím topit – většinou už cestou na schůzku.

Všichni dotázaní pamětníci se shodují, že skautská činnost byla hodně jiná než pionýrská, a hlavně mnohem lepší. Roli v tom samozřejmě může ale hrát i nostalgické vzpomínání. Shodují se ale také na tom, že na to, jak krátce zažili ten „ryzí“ skauting a v jak dětském věku byli (10–12 let), tak to v nich zanechalo opravdu hlubokou stopu – některé zážitky si pamatují dodnes a skauting a jeho hodnoty stále tvoří součást jejich životů. Je vidět, že na tyto dva roky skautingu s radostí vzpomínají. „*A navíc se o tom skautingu v těch rodinách pořád mluvilo, tatínek měl svoje skautské věci schované v krabici, i s fotkami, takže i já jsem si pak ty svoje věci schovala do krabice, a čekalo se,*“¹¹⁵ vypráví Petra Kubíková. Pochvalují si, že činnost ve skautském oddíle byla pestrá, nabitá nejrůznějšími aktivitami, hrami, vedoucí byli nadšení, že mohou svým oddílovým dětem předat část svých znalostí a dovedností. Chodit na skautské schůzky je bavilo mnohem více než chodit do pionýra, kde se často opakovaly stále stejné hry nebo sporty. Měli na výběr z více možností trávení volného času, ale dali přednost skautingu.

„*Já jsem si velmi dobře uvědomoval, že skaut je něco jiného než pionýr. Mě třeba bavilo i chodit ve skautském kroji, a když jsme šli například prvního máje průvodem, tak jsme byli hrdí, že jsme skauti, že nejsme ani trampové ani pionýři ani sportovní oddíl, ale že jsme*

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Rozhovor s Marií Kůsovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹¹⁵ Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

prostě skauti,¹¹⁶ vypráví Vladimír Čech. Zároveň ale dodává, že skauting není jen o kroji, ale spíše o pocitu sounáležitosti se společenstvím, o přesvědčení, že skautská činnost má smysl, že člověku něco přináší. „*Mně osobně skauting hodně ovlivnil, a i když za mého dětství existoval jen krátce, byl pro mě hodně důležitý. Například skautské desatero je pro mě naprosto základní soubor pravidel, jimiž jsem se v celém dalším životě vždy snažil řídit,*“¹¹⁷ dodává.

Skauti několikrát také tvořili čestnou stráž u pomníčku padlým hrdinům na Bílé Hoře. „*Vždycky se dohadovalo, jestli tam budou stát skauti nebo pionýři, za pionýry bojovala paní učitelka Majšnerová, Karla bojovala za skauty, a někdy jsme tam dokonce stáli vedle sebe, společně,*“¹¹⁸ vzpomíná Petra Kubíková.

Skládání slibů skautů a skautek (i vlčat a světlušek) většinou standardně probíhalo na táboře a mělo rituální povahu. První skládání slibů po obnově skautingu se ale uskutečnilo co nejdříve, aby co nejdříve děti už mělo složený skautský slib – proto se skládání slibů odehrávalo i v Praze, buď u táboráku u kulturního domu nebo třeba na Vyšehradě u hrobu A. B. Svojsíka. „*Skautský slib se obvykle skládal na táboře, byl to obřad – vedoucí rozdělali na odlehlém místě malý ohýnek, slibovali většinou jen dva až tři členové oddílu, kterým se zavázaly oči, aby neviděli, kam jsou z tábora odváděni, a u toho ohýnku se pak sešli s vedoucími. Tam nám byl znovu vysvětlen význam okamžiku a na závěr proběhlo vlastní složení slibu. Vše mělo velmi slavnostní atmosféru. Každý přitom také přijal své skautské jméno – své občanské jméno napsané na papírku spálil a v oddíle už ho měli ostatní oslovovat jen tím skautským,*“¹¹⁹ popisuje Vladimír Čech. „*Vyvolávalo to v nás pocit něčeho výjimečného a současně dotvářelo vztah ke skautingu, k vedoucím i ostatním členům oddílu,*“¹²⁰ doplňuje. Vladimír do skautů přešel v roce 1969 a skautský slib skládal na táboře 1970 v Mrvicích.

¹¹⁶ Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹¹⁹ Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹²⁰ Tamtéž.

Madla Kůsová vzpomíná, že skládala slib světlušek u hrobu A. B. Svojsíka: „Většinou to organizovala moje máma (Karla Lebedová), a bylo to společné pro světlušky i skautky. Se mnou tam byla Markéta Kupčíková, Jarmila Kubavá, Marta Apltauerová, Kamila Rysová a moje ségra, z těch velkých holek moc nevím, ty jsem tolik neznala.“¹²¹

2.4.5 Atmosféra mezi vedoucími

Bohužel spojení dvou skupin s různou historií a tradicemi do jednoho střediska v roce 1968 nebylo vždy jen idylické. Podle Vladimíra Čecha to děti nijak nevnímaly, ale mezi činovníky střediska jisté pnutí bylo. „Osobně jsem to zažil až jako dospělý vedoucí chlapeckého oddílu po obnovení střediska v devadesátých letech. Ale potvrdila nám to Marcela Nováková (roz. Kiršnerová), která vedla skautky na přelomu let šedesátých a sedmdesátých, že tomu tak bylo i tehdy. Obě skupiny spolu totiž čas od času vedly diskuze, nikoliv snad ve zlém, týkající se skautské výchovy a praxe. Karla Lebedová byla dle mého ve skautské výchově spíše konzervativně založená a snažila se o skauting ve „svojsíkovském“ duchu s důrazem na duchovní výchovu a formální stránku jako jsou kroje nebo různá symbolika. Naopak odchovanci Desítky více prosazovali uvolněnější „foglarovský“ způsob skautingu založený na skautských dovednostech, hrách a dobrodružství,“¹²² vypráví. Současně s tím se objevovaly i spory o název střediska – zda v něm budou zahrnuta slova Triglav nebo Bílá Hora nebo kombinace obojího. Vyplývalo to z toho, že každá ze „stran“ také jinak vnímala vznik střediska: Josef Souček – Ďábel považoval za vznik střediska spíše rok 1968, protože tehdy vzniklo nově spojením s Desítkou a tedy i Triglavem. Podle Karly Lebedové středisko vzniklo jednoznačně v roce 1945 s Františkem Jandusem a v roce 1968 se jen obnovila jeho činnost. „Já jsem se spíše přikláněl k názoru Karly, protože bělohorské středisko vzniklo opravdu již v pětáctyřicátém roce, ale Ďábel to příliš neuznával, protože tehdy po válce jeho součástí nebyla původní Vodenkova Desítka,“¹²³ popisuje Vladimír. „K dětem se tyto záležitosti zřejmě nedonesly, ale mladší vedoucí to vnímali a některým to dost vadilo, že

¹²¹ Rozhovor s Marií Kůsovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹²² Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹²³ Tamtéž.

se zbytečně věnoval čas věcem z hlediska skautské činnosti nepodstatným, avšak pro starší generaci zřejmě důležitým,“¹²⁴ dodává.

Bílá Hora měla jako své historické číslo 29, desítku přinesl a udržel J. Souček, dnes jsou vestředisku oddíly s oběma čísly. Bělohorská parta se skládala z asi deseti dospělých, nejaktivnější z nich byla Karla Lebedová, Líba Kenclová nebo Ludva Dolejš. Původní Desítkáři v čele se Součkem se věnovali hlavně klukům, vedli je kromě J. Součka – Ďábla hlavně Mirek Knížek – Skukům a Borek Novák, dále jim pomáhali například Lád'a Platil – Lapla, Miroslav Vlk a další.

2.5 Rok 1970

Oblíbeným cílem výletů 10. chlapeckého oddílu byla Divoká Šárka, na jaře 1970 se tam vypravili hned dvakrát. Podle zápisů v oddílové kronice měli skauti v obou případech sraz na konečné tramvaje č. 11 a v Šárce se věnovali jednak sportu (např. běh na 60 a 300 m), jednak zálesáckým dovednostem. Pozorovali různé stopy, zdokonalovali se v práci s mapou, navzájem si signalizovali nejrůznější zprávy. Nechyběly ani různé hry, ať už třeba stopování jedné části oddílu tou druhou nebo „dobývání“ pevnosti. Druhý výlet měl dokonce dobrodružný závěr: „... Za chvíli přiběhl jeden z těch tří (byl to Lád'a Platil), že prý hoří, tak jsme všichni utíkali i s chlebníkama tam, kam běžel Lád'a. Byl to veliký požár, ale nakonec jsme ho uhasili.“¹²⁵

Zasedání střediskové rady 14. ledna 1970 se již konalo v nově zřízené klubovně v Kulturním domě v Řepích. Byla na ní zvolena a schválena středisková rada v tomto složení: vedoucí střediskové rady Josef Souček, zástupce pro chlapce Borek Novák, zástupce pro děvčata Líba Kenclová, zástupce pro OS Milan Foral, pokladní Naďa Dolejšová, hospodář Chlum, členové střediskové rady Miroslav Knížek, Lád'a Platil, Miroslav Vlk, tajemnice Biskupová, revizní komise Eva Spalová, Jaroslav Beránek a 1 ekonom, zástupci pro NV Václav Filsak, pro NF Jiří Spal.¹²⁶ Dále v ní byli vedoucí všech oddílů. Dalším velkým tématem schůze bylo budování nové klubovny, diskutovalo se také hospodaření jednotlivých oddílů,

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹²⁶ *Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 14. ledna 1970*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

plánované akce, ale i doplňování táborového vybavení. Opomenut není ani sběr starého papíru nebo vysílání vedoucích oddílů na vůdcovské kurzy.

Na únorové schůzi je kromě otázky hospodaření věnován prostor i otázce výchovy, dokončování nováčkovských zkoušek, plnění odborných zkoušek. „*Byl zdůrazněn význam skautského slibu a jeho plnění, neskládá se na omezenou dobu, je závazkem na celý život a za všech okolností.*“¹²⁷ Klubovna ještě nebyla dokončena, ale už byl stanoven prozatímní rozvrh schůzek jednotlivých oddílů – v pondělí družina Ostřížů, v úterý 29. dívčí oddíl, ve středu družiny Bobrů a Medvědů a opět 29. dívčí oddíl, ve čtvrtek vlčata, v pátek družina Jestřábů, v sobotu jednou měsíčně oddílová schůzka světlušek. Je připomínáno také dodržování klubovního řádu a potřeba výzdoby skautské skříňky. Nechyběla ani „*celkem plodná, i když poněkud rozvázná diskuze o nejdůležitějším bodu našeho dlouhodobého programu – o letním táboře.*“¹²⁸

14. února 1970 se konal zimní přechod Brd, kterého se z bělohorského střediska zúčastnili skauti i skautky. O týden později, 22. února, se konala oslava Dne sesterství. Bílou Horu navštívil i náčelník Rudolf Plajner a náčelní Vlasta Macková a zanechali v kronikách své podpisy a věnování. 7. března 1970 se konal dětský karneval a večer pak 4. Dionýsie – tradiční akce pro dospělé členy střediska. 22. března 1970 se v Jáchymově konaly lyžařské závody, kterých se zúčastnilo celkem 180 dětí z celé republiky. Členové střediska se umístili na 1.–5. místě v různých kategoriích i disciplínách – běh na lyžích i slalom.

Pravidelnou součástí schůzí střediskové rady bylo hlášení o stavu a činnosti oddílů. V zápisu z dubnové schůze je zapsán i počet členů jednotlivých oddílů. 10. roj světlušek Karly Lebedové má 30 světlušek, 5 velkých světlušek a 2 zástupkyně. Kromě nejmenších světlušek mají všechny složený slib, poslední se skládal 21. února u Mohyly. 29. dívčí oddíl Líby Kenclové má 22 skautek, 19 z nich má složeno skautský slib, naposledy se skládal 1. března v klubovně. 10. dívčí oddíl Marcely Kiršnerové má také 22 skautek, aktivně na schůzky chodí přibližně 15 členek. Slib skládaly také 1. března, pouze 2 nové skautky ho zatím nesložily. Co se týče chlapeckých oddílů, 10. smečka vlčat Karla Lebedy má 24 vlčat

¹²⁷ Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 4. února 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹²⁸ Tamtéž.

(aktivních spíše 18–20), slib složilo 21. února 6 vlčat, dalších 5 nováčků ho složí nejspíš v květnu. Borek Novák má ve spojeném 10. a 29. oddílu skautů celkem 38 hochů, skautský slib bude 5. dubna skládat 7 hochů, zbývající 3 na táboře.¹²⁹

Středisková rada z tohoto podrobného hlášení udělala jednoduchý závěr: „*S uspokojením bylo konstatováno, že většina dětí má slib, bez uspokojení, že oddílové peníze zůstávají v pokladně. Je nutno je čerpat, aby oddíly mohly pracovat.*“¹³⁰

Řešily se i různé problémy – například z 10. oddílu přešlo 7 světlušek do 29. dívčího oddílu, ale zůstaly rádkyněmi u svého původního oddílu a není jednotný názor na to, jak bude dále pokračovat jejich skautská výchova. Dále třeba B. Novák bude nucen vyloučit 3 chlapce ze svého oddílu, protože se již delší dobu nezúčastňují schůzek. Zároveň je také podle Ladislava Boušeho – Alena potřeba založit oddíl roverů – i když zájem mají zatím jen děvčata, chlapci nejdříve po táboře. Mezi další problémy patří i kumulace akcí – například 2. a 3. května se měl konat Závod vlčat a světlušek, ale zároveň se děti mají 1. a 9. května zúčastnit oslav v Řepích. Bylo tedy navrženo odsunout závod až na dobu po táboře. Dbalo se i na další vzdělávání vedoucích – středisko si předplatilo 15 výtisků časopisu Činovník a bylo navrženo vytvoření odborné knihovny pro vedoucí oddílů, „*aby si knihy nemuseli shánět jednotlivě. Nutno sledovat knižní novinky, případně zajít do JUNu.*“¹³¹

24.–26. dubna 1970 se v Uhříněvsi konala každoroční Georgiáda. Bylo to setkání skautů z pražské a středočeské oblasti plné různých soutěží a her. „*Tábořili jsme na místním hřišti, spali jsme ve stanech z kosočtvercových celt, odehrávaly se tam různé soutěže, například ve stavbě stanů, uzlování, rozdělávání ohně, a také jsme šli všichni společně průvodem v krojích Uhříněvsi, lidi nám mávali, a my děti jsme na to byli náležitě hrdí. Řekl bych, že to byl jeden z mnoha nezapomenutelných okamžiků, kdy jsem si v tom velkém společenství ostatních skautů a skautek uvědomoval onu krásnou sounáležitost se skautským*

¹²⁹ Zápís ze schůze střediskové rady konané dne 1. dubna 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Tamtéž.

společenstvím,¹³² vypráví Vladimír Čech. V roce 1970 se jí mělo zúčastnit 10–12 skautek a asi 15 skautů.¹³³

V dubnu se také začaly konat pravidelné brigády – světlušky a vlčata upravili prostor u Mohyly, další brigády už se pak konají u klubovny. Pokračuje se v úpravách na klubovně i v jejím okolí, jsou návrhy na vyměření hřiště na volejbal, na dokončení oplocení pozemku a dokončení střechy. Každou brigádu má na starosti jeden vedoucí, hlavním šéfem stavby zůstává L. Platil. Je počítáno i se zapojením oldskautů a rodičů členů. Dále se středisko stalo kolektivním členem Sdružení přátel SOS dětské vesničky a zaplatilo roční členský příspěvek 100 Kčs. Junák jako organizace se zapojil do výstavby SOS dětské vesničky v Doubí u Karlových Varů a z bělohorského střediska se zúčastnilo několik dospělých členů a činovníků.

V květnu středisko oslavilo 50. výročí založení Desítky a 25. výročí založení Junáka na Bílé Hoře. Na střediskové schůzi v lednu 1970 Karla Lebedová a Alen Bouše doporučují vydání paměti, ale nejspíš k tomu vůbec nedošlo. 30. května 1970 se u Suchdola konal obvodní závod vlčat a světlušek. Smečky vlčat z bělohorského střediska se umístily na 3. a 4. místě, světlušky na 3., 4. a 5. místě. Zúčastnilo se také 6 činovníků a 12 skautů jako pořadatelé a průvodci hlídek.¹³⁴ 12.–14. června se konal střediskový výlet do Plas pod vedením J. Zemana. Na červnové schůzi střediskové rady bylo tématem také hospodaření středisek, zejména příprava předání hospodářských záležitostí střediska. Středisko také zajišťovalo lékařské prohlídky svých dětských členů před tábory, na starost je měli dr. Platilová, dr. Kocián a dr. Němec.

2.5.1 Tábor 1970

Přípravy na letní tábor začaly už z počátku roku 1970, na únorové schůzi střediskové rady proběhla „*celkem plodná, i když poněkud rozvláčná*“¹³⁵ diskuze o letním táboře. Ještě dlouho ale nebyla jasná jeho konkrétní podoba, viz zápis z dubnové schůze: „*Nakonec byl*

¹³² Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹³³ *Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 1. dubna 1970.* Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹³⁴ *Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 3. června 1970.* Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹³⁵ *Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 4. února 1970.* Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

na programu tábor. Vedla se debata dost dlouhá, vzrušená, avšak bez jednoznačného závěru. Neví se totiž ještě, kolik dětí z jednotlivých oddílů má jet, vlastně ani, kde tábory budou. Je dokonce možné, že to, co se původně zavrhl, totiž, aby byly tábory tři, se nakonec uskuteční. Prodebatovaly se i otázky s tím související, je-li vhodné, aby na tábor jela vlčata odděleně od skautů a světlušky samy, ne se skautkami.“¹³⁶

Nakonec se konaly tábory dva, oba ve stejném termínu 4.–25. července 1970. Skauti a skautky tábořili u Mrvice nedaleko Vrchotových Janovic pod vedením J. Součka, tábor světlušek a vlčat se uskutečnil u Jílového u Prahy pod vedením J. Krupičky. Jednalo se bohužel o poslední skautský tábor před zákazem skautingu, a vedoucí svým členům museli sdělit, v jaké situaci se Junák nachází.

„Před koncem tábora v Jílovém šla s námi Karla na procházku do lesa a řekla nám, že skauting končí. Pamatuju si, jak jsem si říkala „To není možný, jak se to stalo?“ Mně se to totiž tak strašně líbilo, bylo to tak prima, nepochopila jsem, proč to musí končit, když to nedělá nic špatného. Karla nám to vysvětlovala v lese, kde se nám celý tábor tak líbilo, a najednou jsem to místo neměla ráda, protože nám to tam řekla. My jsme pak s Pavlou (Pavla Šimková, dvojče Petry Kubíkové) do pionýra nepřestoupily, a měly jsme z toho velké problémy, proto jsem musela na strojárnu a dostala jsem se pak do Stavebních strojů,“¹³⁷ vzpomíná Petra Kubíková.

„My jsme se to dozvěděli na táboře. Na tábor do Mrvice přijela delegace vedená br. Němcem – Stříbrným lišákem¹³⁸ se dvěma slovenskými skautskými činovníky. Nejdřív nám něco vyprávěli a pak nám br. Němec oznámil, že na Slovensku už je skauting zrušený, a že v Čechách to asi také brzy tak dopadne. Byla to hodně smutná chvíle, ale jako děti jsme si

¹³⁶ Zápís ze schůze střediskové rady konané dne 1. dubna 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹³⁷ Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹³⁸ František Němec – Stříbrný lišák se znal s důležitou postavou bělohorského skautingu, Františkem Jandusem, nejméně od roku 1949, kdy byli oba součástí tzv. ilegálního ústředí Junáka vedeného Karlem Průchou.

tehdy úplně neuvědomovali a ani nevěděli, co vše dalšího se v naší republice se začínající normalizací začalo dít,“¹³⁹ vzpomíná Vladimír Čech.

Léto 1970 Josef Souček – Ďábel ve střediskové kronice shrnul takto: „V roce 1970 jsme tábor v Mrvici zopakovali se stejným úspěchem a z tohoto tábora máme též pěkný dokumentární film, který natočil pan Čermák, otec jednoho našeho skautika. Tento tábor ukázal vysokou úroveň chlapců a děvčat, vždyť někteří byli již na třetím táboře a také vysokou úroveň celého střediska. Měli jsme vlastní vodárnu – voda byla rozvedena do obou táborů, dokonalé táborové stavby včetně 19m stožáru.“¹⁴⁰

2.6 Ukončení činnosti

15. září 1970 zaslá Ústřední rada Junáka dopis¹⁴¹ Karle Lebedové, kdy jí u příležitosti konce činnosti junáckých ústředních orgánů děkuje za její práci: „Rádi bychom použili této příležitosti, abychom Ti vyjádřili opravdu upřímný, junácký dík za všechno Tvé přátelství, osobní spolupráci i za všechnu pomoc a obětavost prokazovanou naší junácké mládeži.“ Uplynulé roky skautské činnosti shrnují takto: „Byla to doba vyžadující mnoho odříkání, mnoho času, mnoho práce, ale bylo to všechno pro děti, budoucí občany naší Československé socialistické republiky.“ Podepsáni jsou nejvyšší činovníci Junáka z tohoto období: náčelník Rudolf Plajner, náčelní Vlasta Macková a starosta Antonín Sum.

Středisková kronika zánik střediska shrnuje takto: „Bohužel komunistický režim, posílený okupační armádou, vykonal opět svou pomstu na Junáku, který jim byl solí v očích. Junák vytvořil s Pionýry jednotnou mládežnickou organizaci pod SSM a tím potřetí zanikl. Naše středisko TRIGLAV se stalo 36. pionýrskou skupinou TRIGLAV a pokračovalo dále jako řada jiných skautských oddílů.“¹⁴²

8. října 1970 se na sekretariátu Obvodního výboru SSM v Praze 6 konala schůze vedoucích junáckých středisek a některých pracovníků Junáka se zástupci Obvodního výboru

¹³⁹ Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁴⁰ Kronika 10. střediska Bílá Hora. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

¹⁴¹ Korespondence pro Karlu Lebedovou od Ústřední rady Junáka. 15. 9. 1970. Soukromý archiv Marie Kůsové.

¹⁴² Kronika 10. střediska Bílá Hora. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Socialistického svazu mládeže, jejímž programem bylo ukončení činnosti středisek (majetkové a hospodářské), náplň činnosti na podzimní období a další organizační záležitosti. Dále se také plánovali věnovat dalšímu postupu u středisek, které pokračují ve své činnosti v PO ČSSR.¹⁴³

Středisko Triglav se rozhodlo pokračovat v práci s dětmi i nadále a stalo se 36. Pionýrskou skupinou Triglav. Na skupinové radě dne 19. října 1970 bylo zvoleno vedení skupiny: skupinovým vedoucím se stal Josef Souček, hospodářem Nad'a Dolejšová, do kolektivu vedoucích patřil Borek Novák, Marcela Kiršnerová, Karla Lebedová, Miroslav Knížek, Jan Zeman, Ladislav Bouše, Ladislav Platil a Libuše Kenclová.¹⁴⁴

Do nové pionýrské skupiny přešla většina vedoucích i dětí. *„Já jsem tam přejít původně nechtěl s tím, že ze mě pionýr nebude. Po prázdninách v roce 1970 jsem proto na schůzky přestal chodit, ale pak jednoho večera přišel vedoucí oddílu Borek osobně k nám domů, zřejmě obcházel podobné kverulanty, a přemlouval mě a mé rodiče, abych na schůzky opět začal chodit, že jsme dobrá parta, že děláme fajn věci a že je jedno, jestli jsme pod hlavičkou Junáka nebo jiné organizace. Nakonec jsem argumentům mého oblíbeného vedoucího, který mi byl v leccems vzorem, podlehl,“*¹⁴⁵ vypráví Vladimír Čech. *„Někteří členové oddílu už se ale po prázdninách nevrátili. Naopak řada jich ani nepochopila, že už nejsme skauti, ale pionýři, protože naše činnost se prakticky nezměnila, pouze jsme nechodili v kroji. Co však nastat muselo, byl pionýrský slib, a to pro mě bylo ještě větší trauma,“*¹⁴⁶ doplňuje.

28. října 1970 se ještě odehrálo skládání skautských slibů na Bílé Hoře, ale byla to už utajovaná záležitost. Mezi jinými tam skládala svůj skautský slib i Petra Kubíková. *„Já, Pavla a Madla jsme byly světlušky, a pak jsme po táboře 1970 narychlo skládaly slib skautek. Bylo to 28. října 1970, takže už v době, kdy už byl skauting zakázán. Karel (Lebeda) naložil dřevo na vozík, jeli jsme k Mohyle, rozdělali jsme oheň a složily jsme slib skautek – abychom*

¹⁴³ Pozvánka na schůzku vedoucích junáckých středisek. 29. 9. 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁴⁴ Věc: Složení skupinového vedení. 20. října 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁴⁵ Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁴⁶ Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

byly skautky. Vlastně jsme byly skautky, ale celou tu dobu jsme byly jako vedoucí u světlušek,“¹⁴⁷ vzpomíná Petra Kubíková.

O událostech Triglavu z konce roku 1970 se dozvídáme ze zápisu ze 4. skupinové schůze konané dne 2. prosince 1970. Můžeme si všimnout, že zápis již není tolik pečlivý jako zápisy ze střediskových rad z první poloviny roku, místo na stroji je psán ručně a dokonce dvoubarevně. Na prosinec je kromě Mikulášské naplánováno několik brigád a schůze vedoucích. „Bylo rozhodnuto, že starší děti nad 15 let vytvoří koedukovanou skupinu SVAZARMU a tím se omladí oba oddíly. Budou jmenováni noví rádci od začátku příštího roku.“¹⁴⁸ Poslední společnou střediskovou (respektive skupinovou) akcí je tradiční Mikulášská 12. prosince 1970, pořádaná už ale pod hlavičkou PO Triglav Bílá Hora.

2.7 Pionýrská skupina Triglav

3. února 1971 složila skupinová rada slib činovníků pionýra do rukou předsedkyně PO SSM Praha 6 soudružky Seidlové. Z bělohorských vedoucích slib složili Josef Souček, Jan Zeman, Naďa Dolejšová, Miroslav Knížek, Marcela Kiršnerová. Jako host se skládání slibu zúčastnil mimo jiné soudruh Rada, předseda MNV – Řepy, který středisku pomohl v jeho začátcích v roce 1968.¹⁴⁹ Jediná Karla Lebedová pionýrský slib nesložila.

„My děti jsme pionýrský slib skládali 13. března 1971 v kulturním domě Zdeňka Nejedlého v Řepích. Do svého deníku jsem si k onomu dni tehdy poznamenal: ‚Po dlouhém přemýšlení jsem se rozhodl, že dnes složím pionýrský slib. Sraz jsme měli v deset hodin v klubovně. Přišli tam téměř všichni. V bílé košili a tmavých kalhotách jsme se odebrali do sálu kulturního domu, kde jsme nastoupili do půlkruhu. Bylo už tam shromážděno okolo stolů plno starých bab. Po krátkém projevu přednesl bratr Péro¹⁵⁰ pionýrský slib. My jsme řekli ‚Tak slibuji‘ a tím to haslo. Okolo krku nám uvázali šátky. Odpoledne byl karneval.‘ Pro mě to byl jeden z nejhorších zážitků z té doby, který se mi ve vzpomínkách občas stále vrací. Když jsem

¹⁴⁷ Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁴⁸ Zápis ze 4. skupinové schůze konané dne 2. prosince 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁴⁹ Slib skupinové rady a vedoucích oddílů pionýrské skupiny „Triglav“. Soukromý archiv Vladimíra Čecha. Hlášení o slibu vedoucích. 4. 2. 1971. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁵⁰ Jan Zeman.

*se však o tom před lety bavit s některými dalšími členy oddílu, většina z nich si tuto chvíli vůbec nepamatovala. Jak to často bývá, zřejmě tuto záležitost ze své paměti prostě vytěsnili,*¹⁵¹ vzpomíná Vladimír Čech.

V létě 1971 se konal tábor na Babě, kousek od Mrvice. Tábor vedl Jan Zeman – Péro, někdo ho ještě pokládá za skautský tábor, jiní už za čistě pionýrský. Přibližně po roce činnosti se pionýrská skupina přesunula na sídliště do Řep, scházeli se ve škole v Laudově ulici. Hlavní náplní jejich činnosti byla turistika. Tábor v létě 1972 ještě vedl J. Zeman, po něm skupinu převzal soudruh Krejnický, bývalý voják, se svou dcerou.

*„Později část našeho bývalého junáckého oddílu přešla z pionýrské organizace do Svazarmu a někdy v sedmdesátém třetím nebo čtvrtém roce naše činnost úplně skončila. Když jsme začali v devadesátém roce znovu skautovat, bylo pro mě trochu překvapivé, že mnoho bývalých členů oddílu mělo v hlavě zafixováno, že skauting tehdy trval o dva roky déle, než tomu bylo ve skutečnosti,*¹⁵² popisuje Vladimír Čech.

¹⁵¹ Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁵² Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

3 Zázemí střediska

3.1 Klubovna

Skautská činnost v oddílech stojí vždy na několika pilířích – na dětech, dospělých vedoucích a samozřejmě na klubovně, kde se oddíly mohou scházet. V roce 1945 se bělohorští skauti nejprve scházeli v bytě u Františka Janduse nebo u Víravských, případně u rodičů některých skautů a skautek. Jak píše Fr. Jandus ve svých pamětech: „*Situace neudržitelná, v bytech byl po našich schůzkách chlívěk a podlaha jak oranice.*“¹⁵³ Nakonec dokázal sehnat pro stavbu klubovny pozemek v tzv. Borovičkách, tehdy kousek za Prahou, dnes v Praze-Řepích. „*Bylo to vedle letního sokolského stadionu, napůl v lese v tzv. Borovičkách. Materiál na stavbu jsme z části získali ve Vokovicích z bývalého blázince.*“¹⁵⁴ Materiál bylo potřeba dopravit na Bílou Horu, o převoz se postaral major Tuskány pod dohledem Fr. Janduse. „*Musel jsem být každý den až do úplného převozu již ve 3 hod ráno ve Vršovicích – to znamenalo taxi, tramvaj v noci nejezdila – abych mohl jet s vojáky nejdřív natankovat benzín, to bylo v Michli. Potom do Vokovic pro náklad a pak to odvézt na Bílou Horu. S prvním vozem jsem se dostal na Bílou Horu v 9 hod. Pohonné látky jsme museli platit a vojáky živit, vozilo se až do večera. Ale i tak to přišlo asi na 20.000 Kčs. Pořád to ale bylo levnější asi o 40.000 Kčs, i když jsme pro vojáky museli shánět kuřivo.*“¹⁵⁵ Karla Lebedová ve střediskové kronice vzpomíná: „*Ještě dnes vidím ty ruce a ručičky, které čistily, skládaly a zase nakládaly cihly. Tehdy každý den téměř každý z nás, jak mohl – hajdy do Velešlavina a dělat a dělat.*“¹⁵⁶

Stavební povolení zajistil plukovník Převorovský, který byl technickým zástupcem Fr. Janduse ve středisku a zajišťoval i projekt, stavbu prováděl p. Žalský, tesařské práce firma Vařejka, dále se podílel i J. Hofman z 29. klubu OS. Skauti a skautky z bělohorského střediska se podíleli hlavně na pomocných a úklidových pracech. „*A další problém. Podařilo se provést několik sbírek našimi dětmi, prodávaly se papírové cihly a tak jsme měli značnou*

¹⁵³ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm .

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ *Kronika 10. střediska Bílá Hora*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

částku ve vázané měně. Z těch se podařilo vybrat cca 70.000 Kč v nové měně, další sbírka v nové měně vynesla 50 tis. Kč, pak jsme podpisy několika ručitelů (já¹⁵⁷, pí Víravská¹⁵⁸, prof. Exner, Jindra Hofman) získali tak zvaný debetní úvěr. Podařilo se nám dát téměř 1 mil. Kč dohromady. Práce, velká starost s penězi, ale postavili jsme to a 28. října byly první schůzky v klubovnách Skautského domova.¹⁵⁹ Velký podíl na vybrání celé částky měl i 150členný Kruh přátel Junáka na Bílé Hoře, který sdružoval zejména rodiče dětí.¹⁶⁰

Na podzim roku 1945 byl Skautský domov v Borovičkách slavnostně otevřen, pro bělohorské členy bylo k dispozici 9 kluboven. „Bože, jak jsme byli šťastni, jak jsme všichni uklízeli a zařizovali své klubovny. Každý oddíl měl svoji,¹⁶¹ popisuje Karla Lebedová. V následujících letech se dostavěl spodní sál, žumpa, sociální zařízení, okolí klubovny se osázelo stromy pod vedením Fr. Exnera, který byl profesorem pomologie. Také byla zahájena stavba spojovací části mezi oběma klubovnami. Velkým problémem byly samozřejmě finance. „Chodili jsme prodávat cihly – to byl takový papírek za 1,- Kčs, dělali jsme sběr surovin, hráli divadlo, dětem Mikuláše podle objednávek rodičů, prodeje různých skautských potřeb, zkrátka vše, z čeho jsme měli peníze.“¹⁶² Skautský domov měl v hořejší části pět kluboven, jednopokojový byt správce a sociální zařízení, ve spojovací části byly dvě klubovny, zasedací síň, sociální zařízení a sál. Zachariáš popisuje uspořádání Skautského domova ještě podrobněji: „ve skautském domově na Bílé Hoře bylo 9 oddílových kluboven, místnost společenská (čítárna, šachy, stolní tenis, kulečnick), středisková kancelář, klubová místnost OS, truhlářská a zámečnická dílna, pokoj a kuchyň pro správce,

¹⁵⁷ František Jandus.

¹⁵⁸ Matka Karly Lebedové.

¹⁵⁹ Ze vzpomínek br. Janduse sepsala Karla Lebedová. LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

¹⁶⁰ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm .

¹⁶¹ *Kronika 10. střediska Bílá Hora*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

¹⁶² Tamtéž.

společenský sál (12,5 × 25 m), sál pro loutkové divadlo (12,5 × 6 m), místnost a sklad zde také měla filiálka družstva JUN, která prodávala pravidelně každý den. ¹⁶³

Těsně před Vánoci roku 1949 je Skautský domov skautům zabaven, klubovny jsou zapečetěny a činnost bělohorského střediska násilně zastavena. Objekt pracně vystavěný bělohorskými skauty dostal k užívání jezdecký oddíl TJ Jiskra. Po obnově skautingu v roce 1968 se středisko pokusilo získat Skautský domov zpět, ale jednání s jezdeckým oddílem skončilo bezvýsledně. „*Od března 1968 schází se děti našeho střediska prakticky v jediné místnosti o výměře 15 m², v bytech vedoucích nebo venku.*“¹⁶⁴ Oddíly se tedy scházely na různých místech, za dobrého počasí na konečné tramvaje na Bílé Hoře, u Mohyly nebo v Borovičkách, skauti pak využívali místnost u Piskáčků, na půdě ve Velké hospodě na Bílé Hoře. Světlušky měly svoji klubovnu v tzv. Domečku v Malém Břevnově: „*Byl to takový nízký domeček u hlavní silnice, topilo se v něm v kamnech, vedoucí vždycky zatopily před schůzkou a pak jsme musely ven, jak tam bylo začouzeno, teplo tam bylo vždycky až na konci schůzky,*“¹⁶⁵ vzpomíná Madla Kůsová. Petra Kubíková k tomu navíc dodává: „*Vždycky cestou na schůzku jsme sbíraly klacky, abychom měly čím topit, a pak vždycky jedna z nás vedla schůzku a druhá topila, s Madlou jsme si to střídaly.*“¹⁶⁶

Bylo tedy v zájmu střediska získat vlastní prostory, které by mohly využívat všechny oddíly pro své schůzky. Vůdce střediska se proto obrátil na MNV v Řepích s žádostí o pomoc. Rada MNV středisku přidělila část kulturního domu Zdeňka Nejedlého v Řepích, kde by si skauti mohli svépomocí dostavět dvě místnosti a využívat je jako klubovny. Byl to nevelký prostor za jevištěm, ke kterému se přistavovaly dvě místnosti směrem do Opukové ulice. O stavbě této klubovny píše i Petr Knížek v kronice 10. chlapeckého oddílu: „*Pracovali jsme každou středu a sobotu od září do prosince. Výstavby se ujal chlapecký oddíl. Klubovnu navrhl br. Platil a tak se mohlo začít. Odborné práce nám pomáhali dospělí, ale i my jsme se za krátkou dobu naučili několika řemeslům. Při stavbě se přihodilo mnoho různých příhod.*

¹⁶³ ZACHARIÁŠ, Jiří. *Co zůstane po nás? Příběh obětavého skauta Františka Janduse*. Dostupné z: https://www.os10.cz/2012/documents/JZP_Jandus.pdf

¹⁶⁴ *Žádost o příspěvek na výstavbu klubovny*. 26. 11. 1969. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁶⁵ Rozhovor s Marií Kůsovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁶⁶ Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

Cihly, písek, nářadí a různé věci k práci potřebné jsme dali všelijak dohromady. Také většinu cihel jsme získali s vlastním sběrem na skládkách u Vypicha a v okolí Břevnova. Byla vyhlášena akce „každý Junák nebo Skautka alespoň tři cihly“. A byli jedinci, kteří tento požadavek několikanásobně překročili. Písek na maltu jsme přiváželi na dětských kočárkách z nedaleké pískovny. Do nejnamáhavější práce – míchání malty – jsem zapojili stroj, míchačku, kterou nám půjčil nár. výbor.“¹⁶⁷

Na stavbě se tedy do velké míry podíleli mladší i dospělí skauti a rodiče členů, ale na stavbu krbu přizvali odborníka, zednického mistra Theodora. I přes usilovnou práci se zdálo, že není možné stavbu stihnout dříve, než napadne sníh. Vznikl tedy leták, který vybízel všechny členy střediska k práci na klubovně, a společnými silami byla stavba dokončena těsně před Mikulášem. Kronikový zápis o stavbě klubovny z ledna 1970 uzavírá Petr Knížek slovy: „Zbývá sice dokončit řada vnitřních úprav, ale máme již střechu nad hlavou a věřte, posezení u praskajícího krbu je nám tou nejlepší odměnou za ty mozoly, rozpraskané ruce, zacákané obličejy a další stavební útrapy.“¹⁶⁸

Vladimír Čech k tomu dodává: „Tu klubovnu projektoval Lád'a Platil, stavař, a on tam vymyslel první plovoucí podlahu v republice – nebo alespoň naši vedoucí tomu tak říkali. Nasypal totiž na holou zem písek, na to se rovnou položila prkna, nasucho, a ten písek se pak časem vlivem gravitace vyrovnal do vodorovné polohy – ta podlaha tak potom ‚plavala‘ na tom písku. I moji rodiče chodili na stavbu klubovny pomáhat. Můj táta tam například instaloval rozvody elektřiny.“¹⁶⁹ I Petra Kubíková vzpomíná, že se na tu stavbu chodilo pomáhat, jako děti očišťovaly už dříve použité cihly a připravovaly je tak pro nové použití.

Na stavbě klubovny se tedy i tentokrát podílejí členové střediska. Bylo domluveno, že práce bude dětem uznána jako akce „Z“ a zapsána oddílovými vedoucími do pracovních průkazů.¹⁷⁰ Na střediskové radě v dubnu 1970 dostal Jiří Spal za úkol zařídit na MNV

¹⁶⁷ *Kronika 10. chlapeckého oddílu*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁷⁰ *Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 1. dubna 1970*. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

v Řepích, aby středisko místo původní smlouvy dostalo souhlas k užívání budovy Kulturního domu v Řepích.¹⁷¹ O výsledku tohoto jednání jsem nezískala informace.

Už během stavby těchto dvou místností ale bylo jasné, že jsou pro členy střediska malé. Středisko tedy začalo jednat s Architektem hl. m. Prahy o přidělení pozemku s možností výstavby klubovny. Pozemek byl skautům přislíben, ale opět nastal problém s financováním. 300 000 Kčs středisku přislíbila Rada MNV, ale zbývajících 200 000 Kčs středisko muselo zajistit samo. Na konci listopadu proto středisko žádá Ústředí Junáka o příspěvek, protože takto vysokou částku není středisko schopno samo získat.¹⁷² Bohužel ale dříve, než byla tato jednání dokončena, byl skauting opět zakázán.

Klubovna v kulturním domě sice bělohorským skautům sloužila jen chvíli, ale i tak ji stihli tematicky vyzdobit. „*Byla taková výzva, aby každý vyrobil nějakou věc, která by se použila v té klubovně na výzdobu, Vlád'a Starec třeba dělal tepaného rytíře s halapartnami, já jsem vypálil do dřeva obraz tábora s kanoemi podle nějaké foglarovky,*“¹⁷³ popisuje Vladimír Čech. Klubovna měla i malou půdu, kde se uskladovalo nejrůznější tábornické vybavení. Vladimír také popisuje, jak je někdy v roce 1971 svolal jejich vedoucí Skukům, aby si každý odnesl z klubovny to, co do ní přinesl, protože má připadnout pionýrům. Současně si také rozebrali část uskladněného tábornického vybavení.

Když je v roce 1990 obnovena skautská činnost na Bílé Hoře, oddíly se scházejí v místnostech kulturního domu, které v roce 1970 opustili. Ve středisku se ale opět rozbíhají úvahy o vlastní klubovně. Nejprve je snaha získat zpět úplně původní klubovnu, Skautský domov v Borovičkách. Podle zápisu z technické schůze střediskové rady 2. října 1990 byly dva návrhy na řešení situace: získat klubovnu zpět a provést nutné úpravy, nebo získat od jezdeckého oddílu náhradu v plné výši a zahájit výstavbu nové klubovny. Také se vedly diskuze o tom, jestli 10. oddílu patřilo Svojsíkovo hradiště, vybudované před 2. světovou válkou Václavem Vodenkou a dalšími skauty nejen z 10. oddílu. Jednání bohužel nikam nevedla, a tak se středisko rozhodlo využít nabídku Ústředí Junáka – to totiž nabízelo stavbu

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² *Žádost o příspěvek na výstavbu klubovny*. 26. 11. 1969. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

¹⁷³ Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

montovaných chat typu Achát 75 se třemi klubovny, wc, půdou a sklepem, z velké části financované právě Ústředím. Střediska potřebovala jen vlastní pozemek a uhradit dopravu, vybudování základů a střešní krytinu. Vedení střediska v čele s Karlou Lebedovou a Josefem Součkem zahájilo hledání vhodného pozemku – nejprve se uvažovalo o pozemku v Ruzyni u Manovky, ale místní obyvatelé tomu nebyli příliš nakloněni a pozemek se zdál příliš velký, a tak od tohoto místa bylo ustoupeno. Místní úřad v Řepích nabídl středisku pozemek v blízkosti řepského kulturního domu, ve kterém se nacházely dosavadní skautské klubovny. V březnu 1993 byla stavba povolena a v první polovině roku 1994 i zahájena.

„Když se stavěla tahle naše současná klubovna, tak máma (Karla Lebedová) to všechno zařizovala, dávala dohromady peníze a všechna ta povolení, a táta (Karel Lebeda) to dělal fyzicky, chodil tam s těmi lidmi, všechno tam hlídal po technické stránce. Tuhle klubovnu prostě postavili oni dva – nebo teda postavila to firma samozřejmě, ale oni dva prostě docílili toho, že se to dotáhlo do konce. Taky si pamatuju, jak tenkrát táta říkal, že nemohli do kanalizace a nepovolili jim tam překopat silnici, protože tam neměli povolený zábor nebo tak něco, tak běžel domů, protože za to chtěli 10 tisíc korun, a pak říkal: „tak jsem běžel domů, dal jsem jim 10 tisíc a oni to udělali“. Taky se prodávaly papírky "skautská cihla" - protože my jsme získali z dotací ten vlastní barák, ale bylo potřeba zaplatit projektovou dokumentaci a všechno další k tomu; taky lidi dávali i nějaké půjčky, ani nevím, jestli se jim to vůbec vrátilo,“¹⁷⁴ vzpomíná Madla Kůsová.

Slavnostní otevření klubovny, která 10. středisku Bílá Hora slouží dodnes, se konalo 30. září 1995. Společně s tím bylo také oslaveno 50. výročí založení střediska.

3.2 Osobnosti 10. střediska Bílá Hora

3.2.1 František Jandus

František Jandus se narodil 1. prosince 1905 na Žižkově do rodiny živnostníka, sám se vyučil drogistou. Myšlenky skautingu ho zaujaly už kolem roku 1915, ale řádným skautem se stal až od roku 1918 – dříve mu to totiž rodiče nedovolili. Skautingu věnoval celý svůj život.

¹⁷⁴ Rozhovor s Marií Kůsovou 25. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

V roce 1919 zakládá 25. oddíl B. P. skautů¹⁷⁵ v Michli, později zakládá podobný oddíl v Nuslích a nakonec zakládá 29. oddíl B. P. na Žižkově, který se stává součástí Svojsíkova Svazu junáků-skautů RČS.¹⁷⁶ „Devětadvacítka“ Františka Janduse provázela prakticky po celý život. V roce 1920 skládá rádcovské zkoušky, 1925 poté i vůdcovské.¹⁷⁷ Na Žižkově poté zakládá i 29. klub oldskautů a stává se vůdcem obou oddílů s číslem 29 – skautského i oldskautského. Do jeho klubu oldskautů se díky Jandusově profesi postupně hlásí především drogistů z celé Prahy, a to i s manželkami. Měli k dispozici opuštěnou lesní kovárnu u Stránčic a Jandusovu dřevěnou chatu, která stála nedaleko. V Praze se 29. oddíl skautů nepodařilo najít stálé místo na schůzky, Jandusovi skauti se scházeli na několika místech – nejprve v zahradním altánku v Havlíčkově ulici na Žižkově, následně v opuštěném kuželníku v Krásově ulici, v opuštěném skladišti proti žižkovským lázním na Husově třídě nebo v zahradě restaurace U Šumavy na Kostnickém náměstí.¹⁷⁸ Ani oldskauti to s klubovnou v Praze neměli o mnoho jednodušší, nakonec se jim ale podařilo získat pozemek na Libeňském ostrově, kde si postavili vlastní klubovnu – pro stavbu využili Jandusovu dřevěnou lesní chatu, kterou jim Jandus věnoval, chatu rozebrali a převezli do Libně, kde ji opět postavili.

Kromě činnosti svých dvou 29. oddílů se Jandus angažoval i na „vyšší“ úrovni – byl okresním zpravodajem OS pro Žižkov a Vinohrady, župním zpravodajem, od roku 1931 pracoval v náčelnictvu Svojsíkova Svazu skautů a skautek RČS jako člen výkonného výboru pro OS – v roce 1937 se stal i jeho předsedou.¹⁷⁹ Byl i aktivním fotografem, dokonce založil fotokomisi, která sdružovala skautské fotografie, její členové se účastnili nejrůznějších skautských akcí, které dokumentovali. Byli například v Rumunsku, Turecku, Švédsku nebo

¹⁷⁵ Tzv. Baden-Powellovi skauti byla jedna ze skautských organizací v Československu, která se chtěla vymezit vůči Svojsíkovu pojetí skautingu. Nakonec ale splynula se Svazem junáků-skautů RČS.

¹⁷⁶ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm .

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

na 5. světovém jamboree v Holandsku.¹⁸⁰ Pořádali fotokurzy v Domovině pro Junáka, jejichž heslem bylo „*Kdo umí číst a psát, má umět také fotografovat*“. Výsledky své práce pak vystavovali na veřejných výstavách v Lucerně nebo Národním muzeu. František Jandus byl organizátorem skautské fotografické soutěže. Pracoval také jako předseda sportovní komise OS – každý rok pořádali Všesportovní přebor v sedmi různých sportovních disciplínách, které Jandus doplnil o kulturní složku, fotografování.¹⁸¹

Během 2. světové války se František Jandus zapojil do protinacistického odboje, byl členem ilegální organizace Blanických rytířů, spolupracoval se skupinou Vrnata. Pracoval v okolí Řičan a Stránčic a pomáhal organizovat útoky do zahraničí. Do akce byli zapojeni i obyvatelé Řičan, Stránčic a Vidovic, uprchlíci často dočasně pracovali jako číšníci v místních hospodách. Jandus působil jako spojka mezi Prahou a zmiňovanou oblastí, předával zprávy, sháněl peníze, potravinové lístky a oblečení. Několikrát byl kvůli své činnosti i s manželkou Boženou zatčen a vyslýchán gestapem – oba byli pro nedostatek důkazů propuštěni, ale ve své odbojové činnosti neustali. V době kolem atentátu na Heydricha je většina Jandusových spolupracovníků zlikvidována, Jandus se proto společně se „svými“ oldskauty soustřeďuje na podporu pozůstalých. Za své hrdinství byl po válce vyznamenán Stříbrným Junáckým křížem Za vlast 1939–1945. (Mnoho skautských ocenění získal již za první republiky – postupně obdržel Bronzovou a Stříbrnou Svastiku Náčelnictva, Bronzovou, Stříbrnou i Zlatou Syrinx nebo vyznamenání Skautská láska.)¹⁸²

Po druhé světové válce se František Jandus začal věnovat budování skautského střediska na Bílé Hoře, jak jsem již popisovala výše.¹⁸³ V roce 1949 byl vyloučen z Junáka, ale ve skautské činnosti pokračuje i nadále. Karel Průcha (bývalý předseda výchovného odboru Junáka) a František Němec (bývalý člen zemského náčelnictva Junáka) žádají Janduse

¹⁸⁰ ČECH, Vladimír. *František Jandus (II) – činovník a odbojář*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/073.html>. [cit. 2024-06-25].

¹⁸¹ PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Jandusovu roli při zakládání skautského střediska na Bílé Hoře popisuje i ZACHARIÁŠ, Jiří. *Co zůstane po nás? Příběh obětavého skauta Františka Janduse*. Dostupné z: https://www.os10.cz/2012/documents/JZP_Jandus.pdf

o vypracování stanov pro oldskauty. Jandus jim také přislíbí, že v případě obnovy skautingu bude zastávat funkci velitele pražské oblasti Junáka.¹⁸⁴ Skupina kolem Karla Průchy se začala rozrůstat, připojil se například i Jiří Čermák – Jir, a společně diskutují o možnostech obnovení skautské činnosti. Vytváří skautské ilegální ústředí, snaží se navázat kontakt se skauty v emigraci.¹⁸⁵ V té době už o skupině ví StB a nasazuje své agenty, kteří vyprovokují Karla Průchu k sepsání Memoranda o situaci ve skautském hnutí a záměrech skupiny. To je adresované československému exilu, ale stává se jedním z hlavních důkazů v procesu s tzv. ilegálním ústředím Junáka.¹⁸⁶ 28. září 1951 je zatčen Průcha, Jandus i další členové skupiny, 14. května 1952 je vyneseno rozsudek: Karel Průcha jako vedoucí skupiny dostává 15 let odnětí svobody za velezradu, Jandus 11 let, ostatní členové skupiny podobně.¹⁸⁷ „Skupina byla obviněna, že od roku 1950 budovala protistátní síť, spolupracovala se zahraničím a připravovala se na obnovení skautské organizace po změně komunistického režimu.“¹⁸⁸ Jir Čermák je souzen později, za přípravu příručky o uzlování je odsouzen nepodmíněně na 1 rok odnětí svobody a propadá mu polovina jmění.¹⁸⁹ Jandus se skautských myšlenek držel i nadále, Ladislav Kuděj vzpomíná, že na lágru Rovnost I. vedl

¹⁸⁴ ČECH, Vladimír. František Jandus (IV) – politický vězeň. Online. In: Oldskauti a přátelé. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/075.html>. [cit. 2024-06-25].

¹⁸⁵ LEŠANOVSKÝ, Karel. *Se štítem a na štítě. Nezradili skautský slib*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2000, s. 43.

¹⁸⁶ Více o tomto procesu například zde: ZACHARIÁŠ, Jiří a Skautský oddíl Velená Fanderlika. *Soudní proces s tzv. ilegálním ústředím Junáka, aneb, Karel Průcha a spol. (1952)*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2005. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:9c3e0e60-a531-11e3-9d7d-005056827e51>

Proces s touto skupinou popisuje i Lešanovský (*Se štítem a na štítě*), zejména prostřednictvím svědectví Karla Průchy. Františka Janduse zmiňuje jen jako člena skupiny, případně v rámci svědectví jiných osob, ale další informace o něm neuvádí – nejspíše proto, že svědectví sbíral nejvíce prostřednictvím výzvy v zejména skautských časopisech a František Jandus již v té době nežil.

¹⁸⁷ ČECH, Vladimír. František Jandus (IV) – politický vězeň. Online. In: Oldskauti a přátelé. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/075.html>. [cit. 2024-06-25].

¹⁸⁸ LEŠANOVSKÝ, Karel. *Se štítem a na štítě. Nezradili skautský slib*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2000, s. 36.

¹⁸⁹ ČECH, Vladimír. František Jandus (IV) – politický vězeň. Online. In: Oldskauti a přátelé. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/075.html>. [cit. 2024-06-25].

František Jandus a Jan Drahota skautskou skupinu¹⁹⁰, podobně vzpomíná i Jaromír Rozsypal¹⁹¹, Antonín Vojtíšek¹⁹² nebo Bedřich Štáfl¹⁹³.

Jandus je z vězení propuštěn v roce 1960 v rámci amnestie Antonína Novotného z 9. května. O šest let později je proces opět otevřen, Jandusův čin překvalifikován na podvracení republiky a je mu vyměřen trest jeden a půl roku.¹⁹⁴

V listopadu 1968 na III. junáckém sněmu obdržel za mimořádné zásluhy o rozvoj a šíření skautských myšlenek a za celoživotní službu ve skautském hnutí nejvyšší skautské vyznamenání – Řád stříbrného vlka. V následujícím období obdržel ještě další vysoká skautská vyznamenání – Jubilejní medaili „Za službu vlasti“, Řád Tři pruty bratrství a Medaili díků. V letech 1968–1970 byl místonáčelníkem Junáka a předsedou výkonného výboru náčelnictva pro OS. Stává se i jakýmsi patronem obnoveného bělohorského střediska a dohlíží na jeho činnost. V létě 1969 přednášel na lesní škole historii junáctví a oldskautingu a ve volném čase se věnoval své zahrádce, hlavně skalničkám. Později se ze zdravotních důvodů stěhuje k dceři do Stříbra, kde 21. ledna 1982 umírá.

3.2.2 Karla Lebedová roz. Víravská

Karla Lebedová, rozená Víravská, byla důležitou postavou historie bělohorského skautingu. Narodila se 19. října 1927. Jejím otcem byl František Víravský, člen ilegální odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme.

Její dcera, Marie Kůsová – Madla, si není jistá tím, jak se Karla ke skautingu vůbec dostala. *„Tatínek mámy a Evy (Karlina sestra), můj děda, umřel v roce 1945 v Dachau, a obě dvě (Karla a Eva) hledaly nějaké vyžití, způsob, jak se z toho smutku dostat, a máma se zřejmě dostala nějak k tomu, že se tady zakládá skautské středisko a hned do toho šla. To jí bylo 17,*

¹⁹⁰ LEŠANOVSKÝ, Karel. *Se šítím a na štítě. Nezradili skautský slib*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2000, s. 155.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 156.

¹⁹² Tamtéž, s. 158.

¹⁹³ Tamtéž, s. 176.

¹⁹⁴ ČECH, Vladimír. *František Jandus (IV) – politický vězeň*. Online. In: Oldskauti a přátelé. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/075.html>. [cit. 2024-06-25].

asi za chvíli 18, tak začala shromažďovat holky a začala dávat dohromady skautský oddíl.“¹⁹⁵ Karla se tak přidala k Františku Jandusovi, který měl na starosti technické a organizační záležitosti, a společně dali dohromady středisko. Postupně účastnila i několika lesních škol a dalších kurzů, kde v roce 1947 poznala Vlastu Koseovou, Vlastu Mackovou a další staré skautky, například i Fanyнку Javůrkovou, která dělala správcovou na zámku Štířín.

Karlin manžel, Karel Lebeda, byl také skautským vedoucím, ale byl mnohem méně aktivní než Karla. „*Náš táta (Karel Lebeda) ani nechtěl nosit kroj, neměl to rád,*“¹⁹⁶ vzpomíná jeho dcera Madla. „*Táta byl vždycky ve stínu mámy, pracoval jen tady ve středisku, vedl vlčata, a pak na něj připadlo to, že dělal domovníka u všech našich kluboven, a tam se realizoval.*“¹⁹⁷ Také se více staral o rodinu, o Madlu a její sestru Káju – „*mámu taky několikrát sebrali, i když jsme my byly malé, tak táta s námi byl doma, staral se o nás, zjišťoval, kde máma je. Pamatuju si, že ji sebrali i po roce 1970, ale to je jen vyslychali. Nikdy jsem se na to mámy neptala, a ona o tom nikdy nevyprávěla,*“¹⁹⁸ dodává Madla Kůsová.

Karla Lebedová byla sledovaná hned z několika důvodů – její otec František Víravský byl politikem za sociální demokracii, za protektorátu byl ředitelem nemocenské pojišťovny, s rodinou měli prodejnu klenotů, zapojil se do odboje, v březnu 1945 zemřel v Dachau. Navíc Karlina sestra Eva v roce 1948 emigrovala do Kanady, do té doby obě sestry aktivně skautovaly. „*Máma pak vyprávěla, že věděla, že tajní policajti sedí na plotě u její školy a sledují ji. Několikrát, když mámu sebrali, tak moje babička, její máma, vlastně vůbec nevěděla, kde je, byla doma sama a čekala,*“¹⁹⁹ vypráví Madla.

František Víravský byl zatčen v září 1944, po Slovenském národním povstání, a byl vězněn v koncentračním táboře Dachau. Zemřel 12. března 1945, měsíc a půl před osvobozením

¹⁹⁵ Rozhovor s Marií Kůsovou 25. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁹⁶ Rozhovor s Marií Kůsovou 25. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

tábora. Podle Madly Kůsové byl nejspíše zastřelen, protože má na úmrtním oznámení uvedenou i hodinu smrti. Časopis městské části Praha 5 uvádí ve svém vzpomínkovém článku, že „zemřel následkem ,lékařských experimentů‘ prováděných na vězních táborovými lékaři SS.“²⁰⁰ Dnes se na místě jeho posledního bydliště nachází pamětní deska, a to na adrese Pavla Švandy ze Semčic 20 v Praze 5 na Smíchově. „Babička mi vyprávěla, že bylo vlastně asi dobře, že dědeček umřel v Dachau, a já jsem to dlouho nemohla pochopit. Pak mi říkala, že by později byl určitě odsouzen v některém z politických procesů v 50. letech a že by umíral s takovým totálním zmarem. Takhle vlastně celou válku počítal s možností, že ji nemusí přežít, ale nejspíš umíral s pocitem, že umíral za vlast. Byl vlastně zapojený do odboje, a máma (Karla) s Evou mu pomáhaly, roznášely letáky, jídlo, léky, ale jak byly malé, tak si jich nikdo nevšímal. Nejspíš ani nevěděly co nesou, jen dostaly tašku a pokyn kam ji mají odnést,“²⁰¹ popisuje Madla Kůsová.

Karlina sestra Eva Víravská měla v roce 1948 maturovat na gymnáziu, ale velkou část ročníku nechtěli kvůli rodinným příslušníkům k maturitě pustit. Eva a její spolužáci se dostali k dokumentům, které s tím souvisely, a rozhodli se je spálit. „Nevím ani jak se k těm dokumentům dostali, ale připadalo jim to strašně nespravedlivé, tak se rozhodli je zničit. Byla to ale svým způsobem mladá naivní blbost, která by je stála život,“²⁰² popisuje Madla Kůsová. Bylo jim ale hned jasné, že se do školy nemůžou vrátit, a ještě ten den večer se dostali do Břevnovského kláštera, kde je několik dní ukrýval tamní páter Opasek. „Naše máma hrozně bojovala s tím, jestli má jít s Evou, nebo zůstat s babičkou – její dvě starší sestry už byly vdané, s babičkou bydlela jen ona s Evou. Máma vždycky měla Evu na starosti, táta jim umřel v Dachau, takže by babička zůstala úplně sama. Vezla pak Evě do kláštera nějaké teplé oblečení a další den se rozhodla, že odejde s nimi, ale to už oni v tom klášteře nebyli,“²⁰³ vypráví Madla Kůsová. Páter Opasek skupinu převedl přes hranice do Německa,

²⁰⁰ DRMOLOVÁ, Jitka. *Radnice vzpomíná na hrdiny*. Online. *Pětka: Časopis radnice MČ Praha 5*. 2018, č. 8, s. 29. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20180810180056/https://www.ipetka.cz/wp-content/uploads/2018/01/P%C4%9Btka-srpen_2018.pdf [cit. 2024-06-19]

²⁰¹ Rozhovor s Marií Kůsovou 25. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž.

kde zůstali v nějakém táboře a čekali, až se situace doma změní a oni se budou moci vrátit. Později pochopili, že se režim nezmění, ale v Německu zůstat nechtěli. Eva Víravská se nechala odvést do americké zóny a později se dostala do Kanady. *„Eva mi vyprávěla, že jejich rodina se vlastně měla docela dobře, dědeček i jeho i babiččini bratři byli v politice, děda byl navíc ředitel Nemocenské pojišťovny a měli ještě tu nákupnu klenotů a šperků na Národní třídě. A v Kanadě měla najednou pást krávy. Vyprávěla mi, jak koukala kráve do oka, a říkala si ‚Krávo, já se tě strašně bojím‘,*“²⁰⁴ dodává Madla.

Pro Karlu Lebedovou se stal skauting nedílnou součástí celého života. *„Ona tím žila, hrozně ji štválo, jak říkali, že skaut je buržoazní organizace. Pamatuju si, že vyprávěla, že babička (Karlina matka) platila tábor za děti padlých ve válce, a vlastně i pak přispívala na stavbu klubovny,*“²⁰⁵ vypráví Madla. Karlina matka platila tábor například Mileně Řehákové, dceři bělohorského klempíře Václava Řeháka, kterého popravili za jeho odbojovou činnost se Třemi králi.

„V roce 1968 automaticky začali všichni skautovat, a máma začala dělat program pro světlušky, tak jako dřív. Nebyli lidi, kteří by se skautování věnovali,“²⁰⁶ vypráví Madla. V 70. letech byla výchovnou zpravodajkou u náčelnictva Junáka a měla na starosti právě světlušky. *„Máma se tomu fakt hodně věnovala, u nás doma byly věčně nějaké skautské schůze.*“²⁰⁷

„(...) proto jsem Karlu poznala až jako členku Náčelnictva dívčího kmene Junáka v r. 1968. Zastupovala zde Prahu, ale už tehdy se stala pravou rukou Aničky Moravcové v komisi pro světlušky. Bez její aktivity by se byly těžko konaly školy pro vůdkyně světlušek,“²⁰⁸ říká Vlasta Macková u příležitosti Karliných 70. narozenin v roce 1997.

Karla byla velmi zásadový člověk, po zákazu skautingu v roce 1970 byla jednou z mála bělohorských vedoucích, kteří nepřešli pod pionýrskou skupinu, nepodepsala ani pionýrský

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ MACKOVÁ, Vlasta. *Jubileum Karly Lebedové*. Soukromý archiv Marie Kůsově.

slib činovníků v únoru 1971. „*Moje máma byla velmi zásadová, nikdy se nebála toho, že ji vyhodí z práce. Při kádrových prověrkách v roce 1969 se jí ptali, co říká na vstup sovětských vojsk a ona jim řekla ‚Já to věděla, Rusáci byli vždycky svině.‘ Ale byla odborník, takže v práci zůstala, jen ji někam zašili,*“²⁰⁹ vzpomíná její dcera.

Po zákazu činnosti v roce 1970 se Karla scházela s dalšími skautkami v kavárně Repre v Obecním domě a mimo jiné společně připravovaly programy pro skautskou činnost, až bude opět možná. Scházely se tam Karla, Milena Vršínská, Jožka Kubáčová, Jindřiška Kukučová, Míla Brožková, Majka Černá, Vlasta Páleníková, Eva Wondreysová, Vlasta Macková a další. Po obnově Junáka v roce 1989 pak dokázaly velmi rychle nabídnout nějaký program pro vznikající oddíly. Sice byl potřeba ještě upravit, ale dokázaly vedoucím dát podporu do začátku a velmi rychle uspořádat první lesní školy a další kurzy pro vedoucí.

I po roce 1990 byla Karla aktivní ve vedení organizace, měla na starosti ekonomické oddělení, v roce 1992 byla zvolena členkou Ústřední rady Junáka a po mimořádném sněmu ve stejném roce se stává místostarostkou. V roce 1995 dostala nejvyšší dívčí skautské ocenění, Stříbrný trojlístek. Byla také zvolena rádkyní pražské družiny Svojsíkova oddílu²¹⁰. Nezapomněla ani na své domovské středisko, nadále velmi aktivně podporovala činnost jeho oddílů a byla morální autoritou pro všechny vedoucí. Ráda jezdila na letní tábory, kde ochotně předávala své zkušenosti mladším vedoucím i členům oddílů.

Karla Lebedová zemřela 19. srpna 1999. Její pohřeb se konal 26. srpna ve Strašnicích a sešli se na něm nejen téměř všichni členové bělohorského střediska, ale i členové Svojsíkova oddílu a čelní představitelé skautské organizace.

3.2.3 Josef Souček – Ďábel

Josef Souček se narodil 21. června 1929, v roce 1938 přichází za svým bratrem Vladimírem – Sučkem do skautského oddílu, do pražské Desítky založené Václavem Vodenkou. Historii 10. oddílu později sepsal v brožurce *Historie „Desítky“*. Koncem roku 1943 se bratři Součkovi na pozvání svého vedoucího Bořivoje Rafla – Bóry stávají členy ilegálního

²⁰⁹ Rozhovor s Marií Kůsovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

²¹⁰ Svojsíkův oddíl je čestnou jednotkou Junáka a členství v ní se uděluje jako vyznamenání za mimořádné, dlouhodobé a aktivní působení ve prospěch skautingu, skautských ideálů a demokratických hodnot.

10. oddílu, který se schází v loděnici v Bráníku. Po neshodách s komunisticky založeným vedoucím oddílu Jiřím Haškovicem Souček společně s dalšími členy oddílu Desítku opouští a zakládá 10. roverský oddíl Triglav. Přidávají se k nim skautky ze 100. oddílu a společně absolvují nejrůznější nejen vodácká dobrodružství. Přátelství z roverského kmene vydržela prakticky po celý život a velká část z nich se v roce 1968 zapojuje do obnovy činnosti skautského střediska na Bílé Hoře. Souček je nejen velmi aktivním vedoucím skautského oddílu, ale také celého bělohorského střediska.

Se svou manželkou Jelenou Součkovou – Kari, která byla také členkou roverského kmene Triglav, stáli u zrodu tradiční bělohorské akce, tzv. Dionýsií. Jednalo se o maškarní zábavu v řecko-římském stylu, kterou roveři z 10. kmene uspořádali poprvé v roce 1947. Druhý ročník se konal o rok později, poté ale přišla dvacetiletá pauza. Třetí ročník se tak konal až v roce 1969 s názvem „Hon na zajíčky“ pod hlavičkou bělohorského střediska. Následovaly ještě další čtyři ročníky, než přišla další pauza. Dionýsie v roce 1990 měly velmi hojnou účast, sešlo se asi 130 členů a příznivců bělohorského střediska. Od té doby se opět konaly pravidelně, v únoru nebo březnu, a s nejrůznějšími tématy. Poslední ročník Dionýsií proběhl v roce 2010.²¹¹

V roce 1995 Josef Souček předal vedení 10. střediska Bílá Hora Jitce Křížkové, ale o dění ve středisku se zajímal i nadále. Každé léto spolu s dalšími oldskauty, například Jiřím Vodenkou – Jírou, synem zakladatele Desítky Václava Vodenky, se svou manželkou Jelenou nebo Karlem Lebedou navštěvoval letní tábory střediska. Poslední velkou střediskovou akcí, které se zúčastnil, byla oslava 100 let 10. oddílu, která se uskutečnila 20. října 2019.

„Své skautské jméno si bratr Ďábel údajně vysloužil díky své ryšavé kšticí. Osobně jsem ho však měl, a myslím, že nejen já, za ‚d’ábla‘ pro jeho velmi činorodý způsob života. Když se občas probírám svým archivem, stále nacházím nové a nové důkazy o jeho bohaté práci pro středisko a okruh přátel nebo známých,“²¹² vzpomíná Vladimír Čech.

²¹¹ ČECH, Vladimír. *Dionýsie na obzoru*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/016.html>. [cit. 2024-06-25].

²¹² ČECH, Vladimír. *Odešla legenda*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/blog/b-335.html>. [cit. 2024-06-25].

Josef Souček zemřel 11. listopadu 2020. Bohužel kvůli probíhající pandemii koronaviru nemohlo proběhnout důstojné rozloučení v kruhu členů bělohorského střediska, které by si jistě zasloužil.

Na stránkách Svojsíkova oddílu na Josefa Součka – Ďábla vzpomínají takto: „*Kromě řady ocenění byl roku 2004 bratr Josef Souček – Ďábel vyznamenán doživotním členstvím v čestném Svojsíkově oddíle, kde patřil mezi nejstarší členy, v jejichž řadách bude citelně chybět. Na schůzkách Pražské družiny Svojsíkova oddílu se i přes svůj vysoký věk snažil neúnavně účastnit a svým humorem přispívat k dobré atmosféře.*“²¹³

3.3 10. středisko Bílá Hora po roce 1989

„*Listopad 1989 opět rozzářil mnohá skautská srdce a tak počátkem prosince zaznívá z Městské knihovny povel k další práci. Skauti i skautky osiřely o své milované náčelníky br. Plajnera a ses. Koseovou. I my bělohorští se opět scházíme v hojném počtu, staří i mladí, a rozhodujeme o další práci. Rozhodnuto! Pokračujeme!*“²¹⁴ popisuje další obnovení Junáka Karla Lebedová. Nejprve bylo potřeba zapracovat nové vedoucí, ale už v březnu se rozbíhá práce s dětmi v několika oddílech. Opět také nastává problém s klubovnou, tentokrát už je ale vyřešen definitivně.

Obnovené bělohorské středisko nejprve vedl opět Josef Souček a od roku 1995 dosud Jitka Křížková. V roce 1989 mělo středisko 230 členů v několika oddílech: 10. chlapecký oddíl (vedoucí Vladimír Čech, Jiří Novák, později Ladislav Částka, Jan Bartůšek), 10. dívčí oddíl (vedoucí Markéta Hainá, Zuzana Jírová, Jaroslava Nováková) – rozdělen na 38. dívčí (vedoucí Zuzana Jírová, Jaroslava Kloubková) a 29. dívčí oddíl (vedoucí Jitka a Mirka Křížkovy), dále také 10. roj světlušek (vedoucí Marie Kůsová, Petra Kubíková), 29. roj světlušek (vedoucí Helena Donátová, Markéta Biskupová-Jeřábková) a 10. smečka vlčat (vedoucí Jaroslav a Miluše Pokorných, po nich Jindra Křížek). Dále existují dva kluby

²¹³ *Středisko Junáka DESÍTKA Praha – Bílá Hora ztratilo svého dlouholetého vůdce br. Josefa Součka – Ďábla.* Online. In: *Svojsíkův oddíl.* Dostupné z: <https://www.so-novinky.obadalek.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zemrel-br-J-Soucek-Dabel.pdf> [cit. 2024-07-06].

²¹⁴ LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska.* Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

oldskautů, 29. klub OS (vedoucí Ludvík Dolejš, Ladislav Marek, Miroslav Knížek, Josef Souček) a 10. klub (vedoucí Libuše Ježková, Jaroslav Pokorný), který ale pro časové zaneprázdnění členů nepracuje. Funkci tajemnice střediska zastávala až do své smrti Karla Lebedová, po ní ji převzala Petra Kubíková. Na stavbu klubovny a její následný provoz dohlížel Karel Lebeda.

Aktuálně má 10. středisko Bílá Hora 204 členů, z toho 144 dětí do 18 let a 60 dospělých.²¹⁵ Z toho přibližně 20 dospělých aktivně pracuje v 6 oddílech – 29. dívčí oddíl Berušky, 10. roj světlušek (oba dívčí oddíly se věnují světluškám i skautkám), 10. smečka vlčat, 10. oddíl skautů Bílá Hvězda, Roverský kmen a 10. klub OS. Středisko si tedy stále uchovává svá historická čísla oddílů.

²¹⁵ Údaje z registrace do organizace k 31. 1. 2024.

Závěr

V této bakalářské práci jsem se věnovala historii skautského 10. střediska na Bílé Hoře, zejména období let 1968–1970. Středisko vzniklo na jaře 1968 spojením dvou skautských skupin, bělohorského střediska a bývalého 10. oddílu, věnovala jsem se proto i jejich historii. Vzhledem k dlouhé tradici střediska bylo nezbytné tyto události alespoň nastínit. Stejně tak jsem naznačila i vývoj ve středisku po jeho další obnově v roce 1989. Práce obsahuje i kapitolu věnovanou problematice kluboven bělohorských skautů a výrazným osobnostem skautingu na Bílé Hoře.

Některé využití prameny vznikly s časovým odstupem od popisovaných událostí a při jejich porovnání s dalšími prameny vyšly najevo různé nesrovnalosti. Některé jsem zvládla objasnit, jiné zatím ne. Podobně při porovnávání výpovědí jednotlivých pamětníků si na několika místech neodpovídaly, nejčastěji šlo o propojení místa a roku konání tábora nebo jiné akce nebo o účast konkrétních lidí, zejména vedoucích. Většinu nesrovnalostí se mi podařilo za pomoci dalších pramenů odhalit a opravit. Další slabinou využitých pramenů bylo uvádění neúplných jmen osob, velmi často byla uvedena jen příjmení a křestní jména chyběla, občas bylo uvedeno jen skautské jméno. Ne všechna jména jsem dokázala s pomocí pramenů a pamětníků doplnit.

Bohužel ze žijících pamětníků byli ochotní přispět do této práce jen tři z nich. I tak to ale bylo přínosné, protože vyrůstali ve dvou odlišných oddílech a v dospělosti se zajímali o historii střediska. Na všech z nich bylo citelně poznat, že je skauting velmi ovlivnil a stal se důležitou součástí jejich životů, po obnově skautingu v roce 1989 se opět zapojili do skautské činnosti.

Dále by bylo možné využít také prameny jiného typu, například z Archivu bezpečnostních složek. Po základní rešerši pomocí klíčových slov jsem nenašla žádné materiály, které by se týkaly zmiňovaných osob, ale lze předpokládat, že podrobnější pátrání by přineslo další informace dokreslující životní příběhy jiných členů bělohorského střediska.

Tato práce jasně dokazuje, že fráze „jednou skautem – navždy skautem“ je založená na pravdě. Všechny zmiňované osoby zůstaly po celý život věrné skautským myšlenkám a hodnotám, i když jim tato věrnost přinesla do života mnohá úskalí, jak můžeme vidět

například na příběhu Františka Janduse nebo Karly Lebedové. Přesto ale zůstali skauty po celý svůj život a snažili se v duchu demokratických hodnot skautingu vychovávat i další generace. Zvláště v dobách totality to vyžadovalo velkou dávku odhodlání a občanské statečnosti. Myslím, že je velmi důležité jejich příběhy připomínat i dnešním členům bělohorského střediska.

Nenápadnou připomínkou činnosti skautů na Bílé Hoře v letech 1968–1970 jsou i lípy svobody na konečné tramvaje. Bohužel ani místní obyvatelé mladšího věku většinou neznají jejich příběh.

Tato práce také naznačuje propojení regionálních dějin s velkými dějinami – veškeré zvraty v činnosti skautských oddílů na Bílé Hoře se odehrávaly v návaznosti na dění v celé zemi. Vývoj je také pochopitelně do jisté míry podobný vývoji jiných skautských oddílů a středisek v republice.

Seznam použitých informačních zdrojů

Použité prameny

LEBEDOVÁ, Karla. *60 let skautského střediska na Bílé Hoře*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

LEBEDOVÁ, Karla. *Padesátiletá cesta bělohorského junáckého střediska*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

MACKOVÁ, Vlasta. *Jubileum Karly Lebedové*. Soukromý archiv Marie Kůsové.

SOUČEK, Josef. *Historie „Desítky“*. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Rozhovor s Vladimírem Čechem 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

Rozhovor s Vladimírem Čechem 13. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

Rozhovor s Petrou Kubíkovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

Rozhovor s Marií Kůsovou 21. 1. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

Rozhovor s Marií Kůsovou 25. 3. 2024 v Praze. Záznam uložen v archivu autora.

Kronika 10. střediska Bílá Hora. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Kronika 10. chlapeckého oddílu. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zpráva o činnosti 10. a 29. chlapeckého oddílu Praha – Bílá Hora. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zpráva o činnosti 1968–1969 – 10. dívčí oddíl Bílá Hora. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zpráva o činnosti 29. oddílu dívčího – 1968–1969. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 14. ledna 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 4. února 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 1. dubna 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zápis ze schůze střediskové rady konané dne 3. června 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Věc: Složení skupinového vedení. 20. října 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Zápis ze 4. skupinové schůze konané dne 2. prosince 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Pozvánka na schůzku vedoucích junáckých středisek. 29. 9. 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Žádost o příspěvek na výstavbu klubovny. 26. 11. 1969. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Všem oddílům pražské oblasti Junáka: pozvánka na první zimní skautský přechod Brd. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Slib skupinové rady a vedoucích oddílů pionýrské skupiny „Triglav“. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Hlášení o slibu vedoucích. 4. 2. 1971. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Seznam přihlášených na Přechod Brd z pionýrské skupiny TRIGLAV. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.

Korespondence pro Karlu Lebedovou od Ústřední rady Junáka. 15. 9. 1970. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Použitá literatura

BREČKA, Bruno. *Kronika čes. skautského hnutí do roku 1990.* Brno, 1999.

Junák - svaz skautů a skautek ČR. *Cestou k pramenům: skautské historické minimum.* Praha: Junácká edice, 1994. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d3b97660-3c2e-11e9-9be5-5ef3fc9bb22f>

Junák - svaz skautů a skautek ČR. *Hledání společné cesty: problémy v Junáku a jejich řešení: předsněmovní diskuse v Junáku, leden 2001: informační brožurka pro delegáty X. sněmu Junáka, pro činovníky oddílů a středisek*. Praha: Čin, 2001, s. 27–28. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b2c9d3a0-3a8a-11e9-9be5-5ef3fc9bb22f>

KAZIL, J. *Průhledy první desítkou*. In: PRŮCHA, Karel a Karel ZELINKA, ed. *Jak jsme začínali... průhled prvním desetiletím hnutí*. Praha, 1946, s. 10–13.

LEŠANOVSKÝ, Karel. *Se štítem a na štítě. Nezradili skautský slib*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2000

LEŠANOVSKÝ, Karel. *Stručné dějiny českého skautingu v období 1968-1970. Tehdejší události a jejich důsledky*. Praha: Občanské sdružení Čin, 2003.

LOM, Miloň. *Historie českého skautingu slovem a obrazem*. Mladá Boleslav: Šebek – Pospíšil, 1990.

MACKOVÁ, Vlasta. *Co skautky dělaly po sedmdesát pět let své existence*. Praha: Junácká edice, 1992.

PLAJNER, Rudolf. *Jak jsem prožíval únorové dny v Junáku 1948*. Dostupné z: <https://plajner.skaut.cz/12/default.html>.

PLAJNER, Rudolf – VÉMOLA, Antonín. *Junák v okupaci. Díl I. Oběti života*. Samizdat, nedatováno. Dostupné z: <https://plajner.skaut.cz/10/default.html> .

PLAJNER, Rudolf. *Nositelé Řádu stříbrného vlka*. Dostupné z: https://plajner.skaut.cz/14/10_Df.htm .

POLEDŇÁK, Alois. *Skauting ve službách podněcovatelů války*. Praha: Nakladatelství ČSM, 1953.

SVOBODA, Milan. *Hledání zaváté stezky*. Praha: Leprez, 1994.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví*. Praha: Junák - TDC, 2021.

ŠANTORA, Roman. *Skautské století: Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012.

VANĚK, Miroslav; MÜCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007.

VANĚK, Miroslav, a kol. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003.

VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 2002.

ZACHARIÁŠ, Jiří. *Co zůstane po nás? Příběh obětavého skauta Františka Janduse*. Dostupné z: https://www.os10.cz/2012/documents/JZP_Jandus.pdf

ZACHARIÁŠ, Jiří a Skautský oddíl Velená Fanderlika. *Soudní proces s tzv. ilegálním ústředím Junáka, aneb, Karel Průcha a spol. (1952)*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2005. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:9c3e0e60-a531-11e3-9d7d-005056827e51>

Kvalifikační práce

HANTON, Oldřich. *Skautské hnutí v období Pražského jara a počátku normalizace*. Praha, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.

HAVEL, Lukáš. *Pražský skauting za normalizace - vzpomínky skautských činovníků: Zejména se zaměřením na kritické roky 1968-1970*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

Internetové zdroje

Skautek a skautů je v Česku zase víc - 76 711!, 2024. Online. In: Skaut.cz. 14. 3. 2024. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skautek-a-skautu-je-v-cesku-zase-vic-76-711/>. [cit. 2024-07-06].

Středisko Junáka DESÍTKA Praha – Bílá Hora ztratilo svého dlouholetého vůdce br. Josefa Součka – Ďábla. Online. In: *Svojsíkův oddíl.* Dostupné z: <https://www.sovnovinky.obadalek.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zemrel-br-J-Soucek-Dabel.pdf> [cit. 2024-07-06]

DRMOLOVÁ, Jitka. *Radnice vzpomíná na hrdiny.* Online. *Pětka: Časopis radnice MČ Praha 5.* 2018, č. 8, s. 29. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20180810180056/https://www.ipetka.cz/wp-content/uploads/2018/01/P%C4%9Btka-srpen_2018.pdf [cit. 2024-06-19]

ČECH, Vladimír. *Dionýsie na obzoru.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/016.html>. [cit. 2024-06-25].

ČECH, Vladimír. *František Jandus (II) – činovník a odbojář.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/073.html>. [cit. 2024-06-25].

ČECH, Vladimír. *František Jandus (IV) – politický vězeň.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/075.html>. [cit. 2024-06-25].

ČECH, Vladimír. *Odešla legenda.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/blog/b-335.html>. [cit. 2024-06-25].

ČECH, Vladimír. *Vzpomínka na šedesátá.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/008.html>. [cit. 2024-06-25].

KULIŠ, Jan. *Historie 10. oddílu (II) - Další činnost 10. oddílu.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/043.html>. [cit. 2024-06-25].

KULIŠ, Jan. *Historie 10. oddílu (III) – 3. světové jamboree 1929 v Arrowe Parku.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/044.html>. [cit. 2024-06-25].

KULIŠ, Jan. *Historie 10. oddílu (V) – Činnost 10. oddílu v druhé desítce jeho trvání.* Online. In: *Oldskauti a přátelé.* Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/047.html>. [cit. 2024-06-25].

LINHART, Pavel. *Skautské zvěsti 2.* In: *Votické noviny: Čtrnáctideník pro Voticko a Mikroregion Džbány.* 2010, č. 24, s. 13. Dostupné z:

https://www.mkcvotece.cz/assets/File.ashx?id_org=101503&id_dokumenty=1354 [cit. 2024-06-20]

SOUČEK, Josef. *Jak jsme potkali „skauting“*. Online. In: *Oldskauti a přátelé*. Dostupné z: <https://www.os10.cz/2012/events/003.html>. [cit. 2024-06-25].

Seznam fotografií v Příloze 1

Obr. 1 – Stavba Skautského domova na Bílé Hoře, 1945. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 2 – Skautský domov na Bílé Hoře. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 3 – Skautky proti Skautskému domovu na Bílé Hoře, rok 1945 nebo 1946. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 4 – První máj 1968. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 5 – Rozdávání buchet během prvomájového průvodu. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 6 – Tábor 1968, Miletín. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 7 – Schůzky v blízkosti kostela na Bílé Hoře, jaro nebo podzim 1968. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 8 – Schůzka světlušek, 1968. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 9 – Sazení lípy svobody v Borovičkách, 28. října 1968. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 10 – Sazení lípy svobody v Borovičkách, 28. října 1968. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 11 – Sazení lípy svobody v Borovičkách, 28. října 1968. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 12 – Sazení tzv. Dubčekova háje, říjen 1968. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 13 – U pomníku na konečné tramvaje na Bílé Hoře, květen 1968. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 14 – U pomníku na Bílé Hoře, květen 1969. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 15 – U pomníku na Bílé Hoře, květen 1969. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.

Obr. 16 – Tábor 1969, Vrchotovy Janovice. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Obr. 17 – Z činnosti 10. oddílu skautů. Soukromý archiv Marie Kůsové.

- Obr. 18 – Z činnosti 10. oddílu skautů. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 19 – Tábor skautů. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 20 – Výlet světlušek. Vlevo Marie Kůsová, vpravo Petra Kubíková. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 21 – Slib skautek v Domě dětí na Pražském hradě, rok 1969. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 22 – Slib světlušek na Vyšehradě. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 23 – Den zamyšlení v klubovně na Bílé Hoře, 22. února 1970. Vlasta Macková a František Jandus. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 24 – Vzkaz od Rudolfa Plajnera a Vlasty Mackové, 22. února 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.
- Obr. 25 – Tábor 1970, Jílové. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 26 – Tábor světlušek a vlčat 1970, Jílové. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.
- Obr. 27 – Výstavba SOS vesniček v Doubí u Karlových Varů, 1970. Soukromý archiv Marie Kůsové.
- Obr. 28 – Střediskový výlet do Plas, červen 1970. Archiv 10. střediska Bílá Hora Praha.
- Obr. 29 – Pozvánka na Mikulášskou, 1970. Soukromý archiv Vladimíra Čecha.
- Obr. 30 – Tábor Měsíční údolí, 90. léta. Soukromý archiv Marie Kůsové.

Příloha 1

Obr. 1 – Stavba Skautského domova na Bílé Hoře, 1945.

Obr. 2 – Skautský domov na Bílé Hoře.

Obr. 3 – Skautky proti Skautskému domovu na Bílé Hoře, rok 1945 nebo 1946, vpravo Nad' a Dolejšová.

Obr. 4 – První máj 1968.

Obr. 5 – Rozdávání buchet během prvomájového průvodu. Vlevo Jaroslav Chlum, se sáčkem Míša Filsak.

Obr. 6 – Tábor 1968, Miletín.

Obr. 7 – Schůzky v blízkosti kostela na Bílé Hoře, jaro nebo podzim 1968.

Obr. 8 – Schůzka světlušek, 1968. Uprostřed Karla Lebedová.

Obr. 9 – Sázání lípy svobody v Borovičkách, 28. října 1968. Zleva Mirek Krupička, Přemek Chlum, pátý zleva Luděk Dolejš, úplně vpravo Borek Novák.

Obr. 10 – Sázání lípy svobody v Borovičkách, 28. října 1968.

Obr. 11 – Sázání lípy svobody v Borovičkách, 28. října 1968. Čtvrtý zleva Borek Novák, vedle Karla Lebedová, Marcela Kiršnerová (Nováková).

Obr. 12 – Sázání tzv. Dubčekova háje, říjen 1968.

Obr. 13 – U pomníku na konečné tramvaje na Bílé Hoře, květen 1968. U světlušek Karla Lebedová, u skautek Líba Kenclová.

Obr. 14. – U pomníku na Bílé Hoře, květen 1969.

Obr. 15 – U pomníku na Bílé Hoře, květen 1969. U věnce Miluška Váňová a Eva Meskařová.

Obr. 16 – Tábor 1969, Vrchotovy Janovice. Vlevo Josef Krupička, vpravo vepředu Jiří Hainý.

Obr. 17 – Z činnosti 10. oddílu skautů. Vlevo Josef Souček – Ďábel, druhý zprava Mirek Krupička.

Obr. 18 – Z činnosti 10. oddílu skautů. Vlevo Mirek Knížek, třetí zleva Mirek Krupička.

Obr. 19 – Tábor skautů. Vpravo Borek Novák.

Obr. 20 – Výlet světlušek. Vlevo Marie Kůsová, vpravo Petra Kubíková.

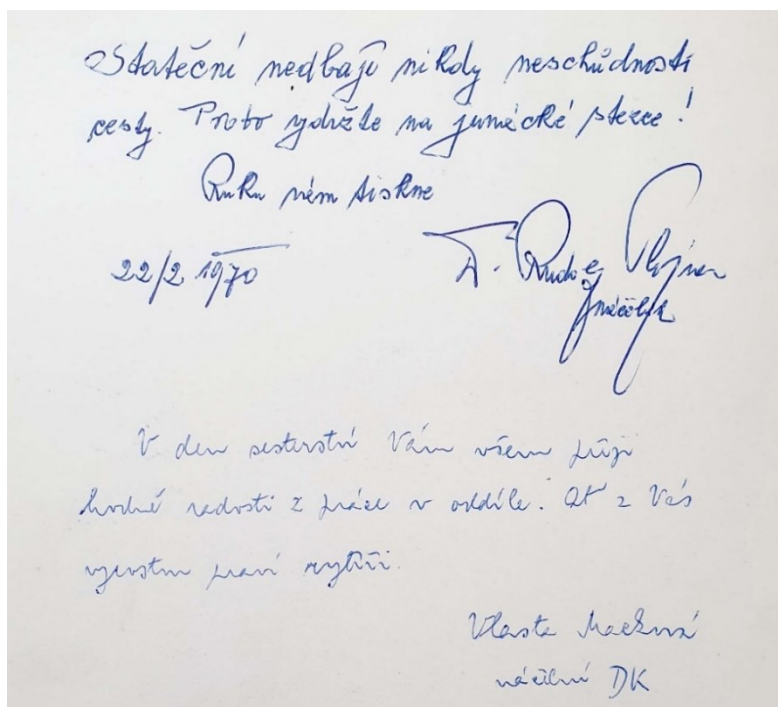
Obr. 21 – Slib skautek v Domě dětí na Pražském hradě, rok 1969. Uprostřed Karla Lebedová, za ní František Jandus, vedle Běla Divišová. Druhá zleva Marie Kůsová, vpravo v popředí Líba Kenclová.

Obr. 22 – Slib světlušek na Vyšehradě. Druhá zprava (zády) Karla Lebedová, uprostřed Marie Kůsová.

Obr. 23 – Den zamyšlení v klubovně na Bílé Hoře, 22. února 1970. Vlasta Macková a František Jandus.

Obr. 24 – Vzkaz od Rudolfa Plajnera a Vlasty Mackové, 22. února 1970.

Obr. 25 – Tábor 1970, Jílové. Zleva Tomáš a Miluše Lepeškovi, Karla a Karel Lebedovi, Nika Dobrová, Eva Buriánková, Hanka Bucková, Karla Petráčková (roz. Lebedová).

Obr. 26 – Tábor světlušek a vlčat 1970, Jílové. Vlevo Petra Kubíková.

Obr. 27 – Výstavba SOS vesniček v Doubí u Karlových Varů, 1970.

Obr. 28 – Střediskový výlet do Plas, červen 1970. U stožáru Josef Krupička.

Obr. 29 – Pozvánka na Mikulášskou, 1970.

Obr. 30 – Tábor Měsíční údolí, 90. léta. Zleva Karla Lebedová, Karel Lebeda, Líba Kenclová.